

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Globe png.

HERLOVIANEREN

MEDLEMS-
BLAD
FOR
HERLOVIANERSAMFUNDET

74. ÅRGANG

NUMMER 95

OKTOBER 1996

Herlovianer samfundet

BESTYRELSEN:

Formand:

Direktør Thomas E. Jermiin ('59)
Bernstorffsvej 176
2920 Charlottenlund
39 63 66 67. Fax 39 64 66 67

Næstformand, legatsudvalgsformand og sekretær:

Direktionssekretær
Aase Randtoft ('74)
Duevej 24, 6.
2000 Frederiksberg
31 19 12 29

Legatansøgningsskema kan rekvireres
hos Aase Randtoft. Afleveringsfrist 1.
august.

Kasserer:

Advokat (H) Tyge Jesper Rothe ('75)
Viggo Rothesvej 29
2920 Charlottenlund
39 62 96 60
Kontor: Vognmagergade 7, 3.
1120 København K.
33 13 11 12. Fax 33 32 80 45
Giro 607-9490

Sekretær:

Næstformanden

Medlemsansvarlig:

Direktionssekretær
Kai Vang-Lauridsen ('74)
Annasvej 4A, st.
2900 Hellerup
39 61 06 09

Rettelser til medlemslisten:

Herlufsholm Godskontor
Att.: Herlovianersamfundets medlemsliste
Herlufsholm Allé 170
4700 Næstved
Fax 53 73 60 02

Medlemmer i øvrigt:

Stud. jur. Michael P. Willumsen ('89)
Direktør Hermann V. Haraldsson ('85)
Anne Katrine Møhl ('95)

Revisor:

Cand. jur.
Henrik Lerche ('59)

Suppleant:

Advokatfuldmægtig Mikkel Rohde ('88)

Decisor:

Professor, dr. med.
Mogens Andreassen ('29)

Suppleant:

Direktør, civilingeniør
Ebbe Christensen ('43)

Æresmedlemmer:

Professor, dr. jur.
Flemming Tolstrup ('24)

Chefredaktør, cand. theol.
Kaj Dorph-Petersen ('43)

Advokat (H)
Jan Trier ('58)

Herlovianeren

Redaktion:

Forlagsredaktør
Erik A. Langkjær ('44), red.
Lindehøj 104
2990 Nivå
49 14 77 78

Direktør

Thomas E. Jermiin ('59)

Sekretariatschef, advokat
Lennart Konow ('54)

Læge
Henning Slott Jensen ('64)

Journalist, redaktions-
sekretær Erik Svarre ('65)

Studerende Birgitte Richard
Hansen ('94)

Personaliaredaktør:

Direktør
Svend Bahn Sanger ('74)
Hillerødvej 134 A
3300 Frederiksværk
47 77 75 50 (tillige fax)

Indleveringsterminer:

1. februar til marts nr.
1. maj til juni nr.
1. september til okt. nr.
1. november til december nr.

*Personalia en uge à 10 dage
tidligere.*

Adresseforandringer:

Herlufsholm Godskontor (se ovenfor)

Sats:

Forlaget Kommune-
information, Grafisk Service

Tryk:

Rota-Rota

ISSN: 0901-7712

Kontingenter – 8 yngste årgange kr. 125,- – andre kr. 250,-

Engangskontingent:

Alder:	10	20	30	40	50	60	70	80
0		5.830	5.000	4.170	3.330	2.500	1.670	830
1		5.750	4.920	4.080	3.250	2.420	1.580	750
2		5.670	4.830	4.000	3.170	2.330	1.500	670
3		5.580	4.750	3.920	3.080	2.250	1.420	580
4		5.500	4.670	3.830	3.000	2.170	1.330	500
5		5.420	4.580	3.750	2.920	2.080	1.250	420
6		5.330	4.500	3.670	2.830	2.000	1.170	330
7		5.250	4.420	3.580	2.750	1.920	1.080	250
8	6.000	5.170	4.330	3.500	2.670	1.830	1.000	Gratis
9	5.920	5.080	4.250	3.420	2.580	1.750	920	

Eksempel: Hvis man er 48 år, er engangskontingentet 3.500 kr.

Forsidetegning: Carsten Levinsen.

Dimissionstalen

af Heis

Kære forældre, pårørende – kære 10. klasse – kære studenter.

Om denne årgang af studenter er der meget godt at sige: Især som 3.g-elever har I vist modenhed og forståelse for jeres vigtige rolle her på skolen – spillet den med takt og ynde – og det vil jeg gerne have lov til at takke jer rigtig meget for. Den tryghed, I har været med til at udsprede, har forplantet sig stille og roligt til resten af skolens elever og har bidraget til det gode år, vi har haft.

At kunne forvalte Herluf Trolles og Birgitte Gøyes arv på denne smukke måde er ikke enhver forundt, men det har I kunnet. Tillykke med det.

Jeg vil gerne lykønske jer med 10. klasse-eksamen og med studentereksamen. Jeg kan se på jer, at I føler jer glade og lykkelige, og det er til at forstå: For uden papirer på jeres viden og kunnen kommer I ingen vegne i dagens Danmark – og heller ikke i verden.

Jeres forældre har også grund til at være lykkelige og glade. De har bragt jer netop så langt i livet som nu – og det er et godt skridt på vejen.

At opnå noget, at få succes kan opfattes som lykke. – Er det en proces, eller er det en tilstand? Det er vel den egentlige mening med tilværelsen, det at blive lykkelig, med andre ord at livet får fylde, virkelighed, samvirke, tryghed og mening. – Eller er det blot nogle romantiske ord, som vi bruger ved lejligheder som denne?

Lad mig prøve at rulle nogle forskellige billeder af lykke op for jer:

Karen Blixen skrev i et brev hjem til Danmark fra Afrika i midten af 20'erne, at folk i Danmark synes at lægge livet an på at være lykkelige, og at de faktisk var lykkelige. Det næsten ærgrer hende: Danskerne søger ikke idealet, de ser idealet i det, som de holder af og har opnået – i det der passer dem. Lykken for danskerne er at plante en række hyacinter, at gå en tur gennem skoven fra Rungsted til Folehaven, at lave en kop te med ristet sigtebrød – med andre ord: At finde lykke i det »at dyrke sine kålhoveder og gøre anden tjenlig til jul«.

Et andet billede på lykke (også fra Karen Blixen):

Hun taler om den korte tidsafmålte lykke: Den dramatiske safari-jagt, den vidunderlige afrikanske natur set en nytårsaften sent på natten, en ridetur med en veninde i Rom en årle morgenstund: »Da tindrede tilværelsen, men ak, ak så kort«. Hun skriver, at det er blevet en vane eller fikts idé hos hende at se på lykken på denne måde: At beregne hvor lang tid der er tilbage af en ting – 20 minutter – 10 minutter – og så er det forbi.

Karen Blixen holdt de sekunder af lykke, som hun oplevede, op mod den mere normale tilstand af lykke, som ofte ikke konstateres, mens den er der, men kun ses i bakspejlet. Med andre ord er lykken ikke resultatet, men kampen for at nå resultatet. Lykken og glæden er den besværlige strid, den daglige stræben for at nå målet. Som sådan bliver lykke ikke en tilstand, man er i, når man først har nået den, men en lang række livssituationer, hvor tilstanden ind imellem nås.

For nylig faldt jeg over et gammelt skoleblad fra 1962. »Diplene« hed det dengang. Form og indhold adskilte sig ikke meget fra vor tids »Herlufholmere«.

En af artiklerne var dog klart anderledes: et epos om skoletiden på Herlufsholm. De syv år på skolen fra sjette klasse til 3.g var beskrevet fiktivt som syv dage (dengang hed »sjette klasse« »første klasse«, »syvende klasse« »anden klasse« og så videre og 3.g svarede til 7. klasse). Udover at fortælle, at tiden går stærkt, når man er i sit es, var konklusionen, at man først i ét nu fatter hele skolen, når man står den sidste dag, og når klokken nærmere sig – ja, næsten har passeret klokken 24. Når det er blevet til den skole, man har gået i.

For mange er det da en stor emotionel oplevelse sådan i et glimt at fornemme, hvad det var, der gjorde, at man nok egentlig var lykkelig da – og samtidig pludselig har så svært ved at holde fast på det.

På den måde blev lykken det, der var – og det står én lynende klart, at i samme øjeblik man har forladt noget – kommer det aldrig, aldrig tilbage i samme form. Alt er forandret. Lykketilstanden kan ikke fastfryses – man må til stadighed stræbe efter nye højdepunkter. Det kan virke tungt og uretfærdigt – men det er virkeligheden.

Men hvor er det dog et svært begreb: Lykken – og farligt tilsyneladende. I virkeligheden blot at nærme sig ordet. Det er, som om vi med det samme indtager en forsvarsposition, når dét ord nævnes. Som om vi frygter at tage det i vores mund, frygter at lykken skal forsvinde på samme måde, som den gjorde – helt uden skyld – for Polykrates, tyrannen fra Samos, som Herodot fortæller om i sin Græske historie.

Polykrates havde et overmål af lykke; alt føjede sig for ham; lykken ligefrem klæbede sig til ham, og da selv et udspekuleret forsøg på at skabe sig nogen modgang mislykkedes – det er historien om, at han for at skabe denne modgang kastede en guldring i havet; men den kom tilbage via en fanget fisk, der havde den i sin mave – thi et sådant held/overmod måtte straffes af de misundelige guder. Med andre ord: Et eller andet sted frygter vi, at vi – uden skyld – skal begå hybris og blive ramt af nemesis, når vi tror os mest trygge og lykkelige.

Det er indlysende, at det måtte forekomme vanskeligt at forstå, at man – uden skyld – kunne påføre sig gudernes vrede. Mere ligetil og menneskeligt forståeligt var det, når man selvforskyldt kom til at begå hybris. At et menneske hovmodiger sig, betyder, at det tror sig i sikkerhed, det hilder sig i det selvbedrag, at det kan beherske sin tilværelse eller betrygge sin lykke. Den, der tror sig lykkelig og bryster sig dermed, overser, at intet menneske kan siges lykkelig, før det ligger i sin grav.

Den græske fortolkning af lykke (med gudernes mulighed for at straffe den formastelige lykkelige) hang naturligvis også sammen med det samfunds behov for, at mennesket kendte sin plads – ikke søgte at omvælte de faste rammer og magtkonstellationerne: Guderne og deres nemesis blev da behændigt ført frem.

Det græske samfunds anvendelse heraf holder ikke i dag. Men der er nog-

le andre kræfter, der faktisk virker på samme måde – begrænsende – og som indirekte gør, at man som menneske søger mod det sikre og det anonyme i stedet for at afprøve sine grænser og udfordre sig selv – og via det søge lykken. De kræfter finder vi i misundelsen og småligheden, der desværre alt for ofte behersker og begrænser mennesket. »Du skal ikke tro, at du er noget«.

Men hvis ellers at du har orden i dit hus, hvis du fører et anstændigt liv og hvis du tør rette ryggen og tale sandhed – så må du gerne tro og handle, som om du er noget, og angribe lykken. For det, folk da må forholde sig til, er det, du gør og ikke det du siger, at du gør. Tro på at

livet et eller andet sted er retfærdigt. Den lykke, du selv opnår ved arbejde og indsats, står fast. Kun den lykke, du stræber efter i hybris, er retfærdigvis svigefuld og upålidelig.

Du skal derfor aldrig læne dig tilbage og tro, at noget er fuldendt – tværtimod skal du bestandigt stræbe og sigte mod, at dit liv kan få fylde, virkelighed, samvirke, tryghed og mening. Holder du dig disse ord for øje, så bliver dit liv et liv, du selv kan respektere. Og du bliver et respekteret menneske – uanset hvad du bliver til i rang eller i status.

I 1945 skrev Karen Blixen til en yngre veninde, at der var tre slags lykke i verden.

For det første at føle i sig et overmål af kraft, for det andet at være forvisset om at man gør sin pligt (følger sit kald, gør, hvad for én står som det rette) og for det tredje, når smerte ophører.

Den første – at føle i sig et overmål af kraft – hører til ungdommen – og uden den er ungdommen i hvert fald ikke, hvad den skulle være; måtte jeg ønske for jer, at den må følge jer – også ud over ungdommen.

Med disse ord vil jeg hermed dimittere jer – årgang 1996.

Tillykke med eksamen og tillykke med studentereksamen.

Set dernede fra

af lektor Mads Nielsen

*I shall be telling this with a sigh
Somewhere ages and ages hence:
Two roads diverged in a wood, and I –
I took the one less travelled by,
And that has made all the difference.*

The Road Not Taken

Med Robert Frost's digt The Road Not Taken gav Forstanderen årets studenter et råd med på vejen ved dimissionen i juni. At Forstanderen måske også kom med en bekendelse, ligger i det faktum at han, mens disse linjer skrives, via Beijing er på vej til Mongoliet, hvor man fejrer hans fars 100 års dag. I øvrigt spurgte jeg nogle af studenterne om deres fremtidsplaner – og fik fra Kristian Waldorff det kække svar: Astronaut! – men først vil jeg læse til ingeniør. A road less taken, må man sige. Lykke på rejsen!

Afslutningen i kirken og studentermiddagen i Helenhallen blev som sædvanlig en smuk og festlig begivenhed. Forældretalen blev meget passende holdt af forældrevalgt medlem af bestyrelsen, Fr. Wedell-Wedellsborg, som altså også hermed siger farvel til bestyrelsesengagementet.

Ved middagen fik en række dipole verbale roser og kontante præmier af rektor – bl.a. elevrådsformand og prækt Philip Borreschmidt, som senere talte

på årgangens vegne. Hans tema var forskellen mellem den foregående årgang og hans egen, som bevidst havde opgivet nogle af de såkaldte »privilegier« for mere at besinde sig på et ansvar som ældste klasse – the road less taken!

Introdage og Fugleskydning

Med livsmod (og absolut pæne eksamenssnit) i bagagen har en god årgang forladt os – mens en ny er myldret ind. Lidt færre i antal desværre, men som introdagene viste: fulde af iver efter at indtage deres nye territorium.

Nyt for dem, ja, men smukt og gammelt og velholdt – ikke mindst efter sommerferiens hektiske aktivitet: Fysikum har været ryddet totalt og er nu genopbygget for Velux-fondens millioner. Tilbage er der anskaffet instrumenter og øvrigt udstyr, som er helt up-to-date, så hvem ved, hvor mange astronauter der i fremtiden vil »fødes« her.

Også på Lassengården er der renoveret grundigt – den ene sovesal er bl.a. forsynet med lydisolering (!) og i øvrigt fornyet fra inderst til yderst.

Så i disse rammer udfoldede man sig i tre intro-dage, før det mere traditionelle arbejde blev påbegyndt. Hvert klassetrin havde i to dage sit specielle program – således skulle 1.g introduceres til gymnasiet og til nye kammerater og lærere, for manges vedkommende i nye skolerammer. Der blev arbejdet med at afklare, hvilke forventninger både eleverne

Helge Finsens legat til en elev med anlæg for musik eller billedkunst uddeles hvert andet år. Monica Jakobsen, som modtog det i år, kvitterer her med en buket markblomster på Merete Finsens gravsted i Gravlunden.

Pyramidebyggeri af skrøbeligt materiale – en krævende samarbejdsøvelse.

og skolen har, og man mødte gymnasiets tilgang til temaet »skabelse« – de kosmiske skabelsesteorier belyst af naturfagslærerne – skabelsesmyter og kunstnerisk kreativitet præsenteret af humanisterne. (Og hertil les l'anciers og fundamentale elementer i sprogindlæring, mere bevidst udforsket). Da alle 1.gere samtidig kom igennem dramalærerens magnetfelt et par gange, var de i grupper parate til at dramatisere skabelsen i diverse selvkomponerede optrin. Både Vorherre og Zeus samt højaktuelle små grønne fimremænd fra Mars gik til Visdommens Æbler for at demonstrere, hvilken appetit man havde fået på den gymnasiale fremtid. Der var også appetit på grillmaden.

Lørdagen var sat af til den store fællesaktivitet: Big-Bang – eller »store legedag«. Alle dipler blev sat sammen i grupper på tværs af alder og klasse – og så gik turen til en lang række poster i skovene og parken. Udfordringerne spændte lige fra macho-kraftpræstationer til femi-blomsterbinding. Der var adskillige muligheder for at blive våd! Og overalt udfordring til samarbejde: det gav faktisk bonuspoints. Humøret holdt bedre end kræfterne for de fleste, men selvfølgelig var der energi til festen om aftenen, hvor præmierne blev uddelt, og lanciersen prøvet af.

Fugleskydningen fjorten dage senere blev vellykket – som sædvanlig. Enkelte nyskabelser skal nævnes: diplene slog gammel-herlovianerne i fodbold – og på Grønne Plads var der indrettet en ny salgsbod hvor diplene tjente penge ind til SOS-børnebyer, skolens sociale u-landsprojekt i Botswana. Der var en pæn omsætning af udrangeret porcelæn med skolens skjolde og af ældre model-

ler af idrætstøj i skolens farver. Endelig er Fugleskydningen jo nu dagen, hvor forældrene vælger klasserepræsentanter.

Blokskema og målsætningsdebat

Og så er vi i fuld gang med arbejdet. – For 1.g's vedkommende gennemføres et forsøg med blokskema, hvis sigte er at samle timerne for en række fag i blokke over 14-dages perioder. Herved opnår man mindre fagtrængsel og længere arbejdsforløb med de fag, der fokuseres på. Håbet er at styrke evnen til fordybelse og koncentration. Naturligvis må lærere og elever vænne sig til at samarbejde og planlægge på en ny måde, også det har jo et positivt perspektiv i sig.

En særlig side af arbejdet foregår i den løbende målsætningsdebat. Den mere overordnede måldefinition er gennemført af hovedudvalget og behandles nu »i toppen«, af bestyrelsen. Samtidig er en række underudvalg i gang på græsrodsplan med at definere specifikke delmål for fagene, sovesalsarbejdet og den daglige rutines pædagogik. Da hele projektet blev lanceret for et lille årstid siden, påpegede Niels Pontoppidan fra bestyrelsen ved et fællesmøde, at de foreslåede »modeller« i praksis kunne have svært ved at tage højde for tidsfaktoren. Den dynamik, som livet på en skole og samfundets udvikling har indbygget, ville gøre den sproglige definition af mål både vanskelig og af tidsbegrænset gyldighed (men netop derfor så meget mere nødvendig?).

Som jeg forstod Pontoppidans ord, udtrykte de vel en forudelse om, at målsætningsdebatten kunne blive overhalet indenom. At udviklingen ville gå

så stærkt (el. anderledes), at debatten ikke havde kunnet tage højde derfor.

For at dagligdagens udfordringer ikke skal mødes med hovsaløsninger, har Herlufsholm (som andre skoler) en række udvalg og arbejdsgrupper, der løbende udfører og effektuerer initiativer eller revision. Det gælder det nævnte blokskemaforsøg, projektarbejde i grundskolen, undervisningsevaluering, differentieret sprogundervisning, nye fritidsaktiviteter, tutorials som »studie-modnende« instrument – for at nævne i flæng. Og for lærerne efteruddannelse og kurser, studierejser og supervision.

Men enhver Bjarne Riis fan ved jo, at det ikke er så slemt at blive overhalet af sine egne holdkammerater. Etapesejre og spurtpræmier er mellemregninger. Den endelige triumf i gul førertrøje arbejder vi altså alle på ved at sammen-tømre holdet i målsætningsdebatten.

IB

Og så har vi endda slet ikke været inde på den internationale studentereksamen, IB, som har en selvstændig målsætning – og som vi nu har forpligtet os til at koordinere med Herlufsholms kultur og mål. Både vi og IB-organisationen har selvfølgelig sikret, at der ikke er modstridende intentioner – men forskel i accenten vil der være, og det bliver naturligvis fra et målsætningssynspunkt noget af det, der må arbejdes med i fremtiden. Foreløbig arbejder vi på alle felter med at forberede undervisningsstarten fra skoleåret 1997, kanonerne skal køres i stilling – og Deres medarbejder i felten vil senere rapportere fra slagets gang. (Se Heis' artikel i dette nummer).

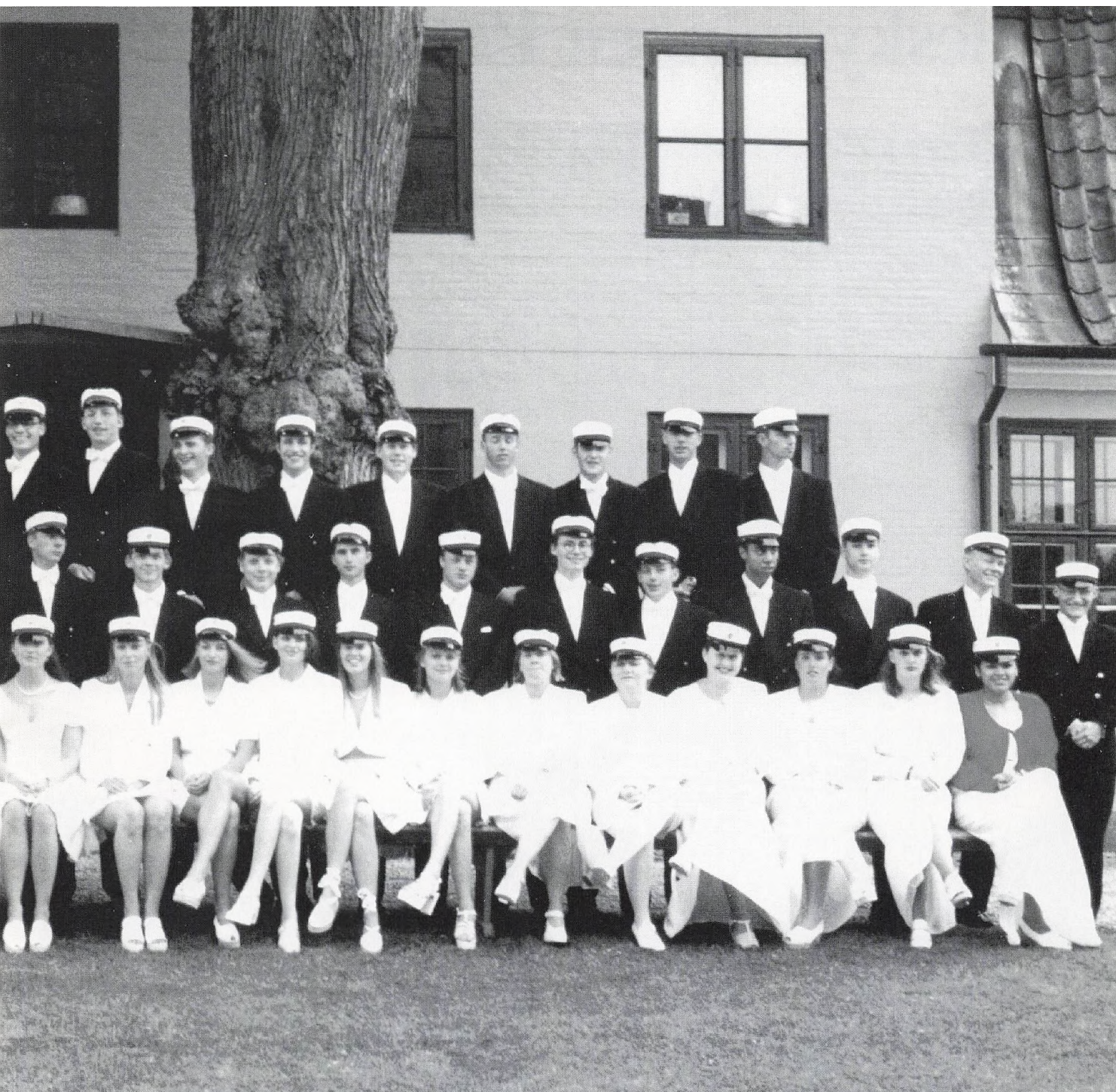

Susåen var en af de »våde« forhindringer på Store-Legedag.

Herlufsholms studenter 1996

Bageste række fra venstre: Michael Gustav Wedell-Wedellsborg, Philip Adam Borreschmidt, Kristian Hart Hansen, Johan Riis Johansen, Erik Ingemann Waldorff, Benjamin Christopher Eli Wallin, Jeppe Bach-Sørensen, Niels Villum Kann Ogstrup-Pedersen, Jacob Lauritzen, Jonas von Haffner, Peter Max Faber, Peter Rubiano Schjer, Nicolai Jæpelt, Nicolai Bue Bech-Jensen, Casper Brorsen, Jesper Kirkegaard Jensen, Jonatan Wigotski. *Midterste række fra venstre:* Anna Monica Jakobsen, Steffen Christian Møller, David Rasmussen, Benjamin Grand Hansen, Sarah Puttick, Thomas Gerner Svendsen, Carina Mård, Mikkel Stecher, Tine Barke Nevermann, Sarah Nellemann Lauritzen, Titte Marie Elisabeth Damgaard Petersen, Sine Siemkowicz, Alette Elisabeth Jarulf, Jeanette Syhler Hald, Rikke Renner Nielsen, Sara Elisabeth Varming, Kristian Ingemann Waldorff, Peter Berndt

*Herloviensamfundet ønsker hjertelig til lykke
Quod felix faustumque sit*

Månsson, Cim Marc Pedersen, Nicolaj Christian Raahauge, Frederik Juul Eilersen, Peter Otto Johan Collet, Johan Caspar Foghsgaard, Allan Ulrich Bjørnsholm Andersen, Peter Brigel Vestmar, Steffen Nymark, Mads Lisager Holst, Andres Lopez-Pedersen. *Forreste række siddende fra venstre:* Nadia Radwan, Chelina Natasja Klehr, Anette Botved, Haifa Myriem Wøhlens Olsen, Camilla Kim Jørgensen, Tina Møllegaard Andersen, Gudrun Krabbe, Tine Ravnsted, Mia Lundskov Eriksen, Kristina Kunz Pedersen, Emilie Felicia Reitzel-Nielsen, Camilla Heerdegen Lyhne, Francesca Nicola Schimko, Florence Løhr, Anne Stecher, Merethe Brock Didriksen, Mia Stecher, Dawn Høj Hammer, Stine Kähler, Christina Anna Mørch, Marguerite Winther Ravn, Anja Ahlers Svendsen.

Fugleskydningen 1996

Herlovianersamfundet nedlagde en krans på herlovianernes fællesgrav i Mindelunden. Fra venstre: Thomas Jermiin og Søren Haslund Christensen. Foto: Jette Ahnfeldt-Møllerup (gift med Claus A-M '55).

Roman Tsurkan og Jacob Brandt (dom og overdom) bærer Store-Fugl i processionen.

Roskildegården.

Iver Rosenkranz som Statsminister udbringer sit leve foran »Rektorhusets dør«.

Forstanderparret hyldes på balkonen.

Frokost i det grønne.

2.g's gave til 3.g: Tattoo-besøg af Roskildegarden – Regeringen tog sig straks en svingom!

Et vue fra forstanderlejligheden.

Fotos: Lektor Mads Nielsen og Allan Andersen ('44).

Den store herlovianske Fugleskydning

Løst og fast om Fugleskydningen gennem tiderne

af lektor Mogens Jensen

Lovene

»Løverdagen efter Sommerferien pleiede at vælges til Disciplenes Fugleskydning, Herlovianernes muntreste Fest, der altsaa, ligesom Trolleballet, kom meget beleiligt, lige efter de største Ferialer, for at bøde paa Savnet af Hjemmets Glæder. Gevinsterne, der efter Deltagernes Antal vare mere eller mindre værdifulde, bestode i Uhre, Etuier, Lamper etc. som Kongegevinst, Parapluier, Kikkerter, Karafler med Glas for Vingerne, og saaledes fremdeles for Halen, Hovedet, Ringen og Toppen, samt endeel Præmier for Skuddene efter de vigtigste Gevinster. Disse Gevinster vare i Ferien indkjøbte af de dertil Betroede, men de fremstilledes først offentligt på selve den store Dag, hvortil der imidlertid krævedes mangeartede Forberedelser, saa at Enhver havde fuldt op at bestille hermed.«

Ovenstående er citat fra »Mindebladet for Herlovianere« udgivet af P. Chr. Zahle i 1850. Den handler om Herlufsholm, dengang Zahle selv gik der omkring 1830.

Fugleskydning! Der står en klang af festlighed over ordet, af smukke efter-sommerdage (det regner aldrig, når der er Fugleskydning), af opstemte disciple, af glade forældre og af nostalgiske Gammel Herlovianere. Det er her, man mødes hvert år for at se, deltage eller blot snakke. Enhver Gl. Herlovianer bliver lidt blød i knæene, når datoen nærmer sig. Skal jeg tage derned i år? Mon der er nogen af min årgang, der kommer? Er der overhovedet hørere tilbage fra min tid? Er det umagen værd? Ofte overvinder man betænkelighederne og drager afsted. Det er faktisk årets største get-together for gamle diple, hvor et utroligt stort antal mennesker

samles og hygger sig på de grønne plæner.

Der er ingen tvivl om, at Fugleskydningen startede i 1803. Det var Hans Bøchman Melchior – denne gigant i Herlufholms historie – der fik ideen og satte det hele i gang. I år har der således været Fugleskydning 194 gange, så 200-års jubilæet er ikke svært at skimte i horisonten, en usædvanlig stabilitet for en årlig tradition.

Såvidt vides har Fugleskydningen som nævnt været afholdt hvert år siden, men det var først i 1842, at man begyndte at føre protokol over skydningerne, og fra det tidspunkt kan man så også kontrollere de enkelte Fugleskydningers forløb.

I 1842 starter protokollen med love- ne for Fugleskydningen. De er printet med en meget flot håndskrift (i øvrigt med de for os i dag næsten ulæselige gotiske bogstaver) og består af 18 paragraffer, som fastlægger reglerne for

Mon ikke Melchior har fået ideen fra Næstved Fugleskydnings Selskabs aktiviteter i Lammehaven? Illustration 1829. Selskabet blev oprettet i 1797 og nedlagt i 1897. (Gengivet fra Flemming Tolstrup, Fra Gods til Skole).

Fugleskydningen meget præcist. Helt op til 1969 henvises der troligt hvert år til »at lovene fra 1842 ere gældende med de forandringer, der i årenes løb er kommet til « – dette til trods for, at næppe én eneste op mod vore dage ville være i stand til at læse de pågældende love. Man har i øvrigt været meget tilbageholdende med at berette i protokollerne, hvilke forandringer der er foretaget. At der er sket nogen gennem tiderne, kan bl.a. ses af at der i 1842 kun var 3 »embedsmænd«, nemlig de 3 dommere, mens der i 1985 optræder 80 navne på listen, men herom senere – tilbage til lovene. En nøje gennemgang af dem vil føre for vidt i denne lille oversigtsartikel, men nogle af hovedpunkterne bør nævnes:

Man købte numre for at være med. Højest 3 numre måtte man købe, og de kostede 40 skilling for ét nr., 68 for to og 1 Rigsdaler (egentlig Rigsbankdaler) for 3.

Man trak så lod blandt disse numre om rækkefølgen, der skulle skydes i – og dette må være forklaringen på, at der efter få års forløb optrådte embedet »Nummertrækker«. Dette embede afskaffedes først i 1904, genindførtes i 1908, men forsvandt så lidt efter lidt.

Man kunne indbyde andre end skolens disciple til skydningen: Gårdens øvrige beboere, stiftelsens embedsmænd, disciplenes nærmeste slægtninge (hvis de havde lyst), tidligere studenter fra skolen. Ud over dem kunne andre også indbydes, men det krævede rektors særlige tilladelse.

Man havde lov til at skyde for andre, men for at hindre, at de allerbedste skytter skulle skyde alle skudene, tillades det ingen at skyde for mere end 2 andre.

Her bør indføjes, at systemet i dag med overdom, dom og underdom som dem, der skyder for andre, er en praksis, der har udviklet sig gennem tiden. De tre oprindelige dommere havde som opgave at påse, at alt gik rigtigt til og at dømme i tvistigheder.

Flitsbuerne beskrives og ligeledes pile-lene. De må for øvrigt ikke veje mere end 3,5 lod hver. Lad os i den forbindelse springe tilbage til Zahle og høre, hvad han har at sige om pilene:

»Pilenes Bevikling var ingen let Sag, og meget kom an derpaa. Pilene vare af Bøgetræ og henved 1 Alen lange, af Tykkelse som en Tommelfinger paa det Tykkeste, hvor der var anbragt et stort Søm, og for at styrke Træet var der om Sømmets Længde surret Seglgarn fast, oversmurt med Beg og Tjære. Den spidse Ende af Pilen kom utilberedt fra deres Haand, der fabrikerede disse Skydevaaben. Spidsen var noget tyndere end en Lillefinger, og her maatte der da anbringes diametralt en Ridse, hvori Buestrængen kunde ligge. Men ikke nok hermed maatte der en halv Tomme fra Spidsen forsigtigt skæres Indsnit for oven og forneden af Ridsen og dette Indsnit da bevikles fast med Traad for at der kunde være Noget at holde i med Tommel- og Pegefinger, idet man, med den venstre Haand om den over to Alen lange og een Tomme brede og flade Askebue, spændte Buestrængen for at afskyde Pilen. Disse Pile, der slog haardt, hvor de traf og faldt tungt ned mod Jorden, opsamledes paa Fugleskydningsdagen af dertil lejede Smaadrenge. De kastedes da ind til selve Skytterne, der i Reglen hver havde 3 à 5 saadanne Pile hængende i et Stykke Læder. Da der var Navne og Mærker paa hver Pil, havde Eiermanden let ved at gjenkende den, og den Piil, der nedskød flere Gevinster, kunde han da gemme flere Aar som et Vaaben, der var en særegen Lykke ved.«

Dette forklarer jo kravet om pilens vægt. Skulle der opstå alvorlige tvivl om en dom (som i princippet var inapelabel), kunne dommen omstødes ved det, der i vore dage kaldes konsensus. Hver deltager havde én stemme, og der

var ikke noget med at stemme ved fuldmagt.

Der var regler for skuddene. Der var regler for salutterne, som i øvrigt udførtes med kanoner. Der kunne kun vindes én gevinst pr. person. »Vandt« man flere, skød de øvrige til skive om gevinsten.

Kåring af Fuglekongen og processionen i den anledning var der faste regler for. Værdighedstegnet for kongen var det grønne ordensbånd med de ovale sølvplader, som bruges den dag i dag. Processionen foregik næsten som i dag med pyntet hestevogn og fuglekongen »svøbt i Klipperens kapper« eller lignende i spidsen og alle de øvrige i optog bagefter ud gennem Alleen, ind ad Nyvej sluttende ved Vestibulen.

Der er en bestemmelse om, at gevinster ikke må uddeles, før kåring og procession er slut, og det påbydes, at man i skydeområdet bærer en hovedbeklædning af hensyn til faren for nedfaldende pile. Overtræder man dette påbud, idømmes man en bøde på 4 skilling. Der er nogle regler for, hvad der må være på det grønne fuglekongebånd, og endelig afsluttes lovene med § 18, der fastslår, at fuglekongen skal være en discipel, en lærer, en funktionær, Ønen eller Økonomimus. Skulle en anden have forårsaget kroppens fald, blev fuglekongen den, der nedskød hovedet, dernæst højre vinge osv. nedefter.

Som nævnt henvises der altid til disse love med de afvigelser, der senere er blevet tilladt, men da det skriftlige vidnesbyrd om ændringer og tilføjelser er meget beskedne, må man vist erkende, at lovene i dag på forskellig vis er blevet til nogle ganske andre, som naturligt er opstået efterhånden i takt med tid og behov.

Protokollerne

Af protokollerne kan man – trods en meget beskedne tekstmængde – se en masse forskelligt, f.eks. udviklingen i embeder og tillidshverv.

Som nævnt opererer man i 1842 og de følgende år kun med de 3 dommere, hvoraf i øvrigt mindst én skulle være lærer. De vælges af deltagerne i Fugleskydningen, og da det stemmetal, de fik, er opnoteret, kan man aflæse det til tider meget beskedne antal disciple skolen havde i disse år – ofte ikke meget over 30.

I 1853 dukker 3 kanonérer, 3 fyrbødere og 3 tørvetrillere op. Angående de sidste kan det godt tænkes, at de i forbindelse med kanonskydningen virkelig har trillet tørv.

I 1858 kommer 3 pæledirektører til + Nummertrækker + for første gang det afgørende og centrale embede som sekretær og sandstryger.

1875 kommer så festdekoratørerne til, 1909 pileinspektører, og så kommer i 1939 Plebs for første (men absolut ikke sidste) gang både inden for og uden for snorene. I den forbindelse kunne man af historiske grunde godt have tænkt sig, at der i protokollerne var nedfældet, hvad indholdet af de nyopfundne embeder var, men det kan da tænkes, at ideens ophavsmænd har været så taktfulde, at de ikke har ønsket noget af det på tryk, men har foretrukket mundtlige overleveringer.

Der er nu igennem nogle år optræk til flere og flere embeder, men det går helt amok første gang i 1947, hvor de oprindelige 3 nu er vokset til 32 (f.eks. Portnøgledirektør).

I flere måder interessant er det, der fugleskydningsmæssigt sker, da skolen i 1966 lukkede op for dagelever. Ingen vil vel påstå, at det hele forløb glat og konfliktfrit, og valget af embedsmænd (og dermed deltagere) viser i de kommende år en hel del om forholdet mellem de to elevgrupper. Fra starten vises der god vilje, og selv mandschauvinismen får én på goddaen, da piger i 1971

Den Storr Berlovianske
Fugleskydning Anno 1986.

Forsiden i en Fugleskydningsprotokol.

Fuglekongen hylides. Foto 1915.

for første gang optræder på listen, bl.a. som festdekoratører og »Ambassadrice for oplandet«. Det samme år finder man også »Plebselærling på prøve.«

Det går op og ned de følgende år. Man ved ikke rigtig, hvad man vil, men i 1980 ophører dagelevdeltagelsen. Den genoptages dog i 1985 (hvor der optrådte 80 navne på embedslisten), og siden har der ikke været de store diskussioner om, hvem der fik lov at være med.

De forholdsvis mange år, hvor skolens elevtal var særlig stort, udvistes der stor fantasi i nye typer embeder: »Vejledende teknikeraspirant ved familieplanlægning«, »Overøkonomisamarit«, »Parcellistgesandt for protektoraterne«, »Hofmodedesigner«, »Regeringsskopudser«, »Plebsefoged« og mange flere. Ikke alle var opfundet af medlidenhed med dem, der ellers ikke havde en status.

En interessant ting er Lille Fugl. Første (og eneste) gang, den nævnes, er i en tilføjelse til protokollen i 1929, hvor der står, at *Mogens Schlüter* ('37) blev fuglekonge ved lille fugl ved eget skud. Derimod er embedet »Kontrol ved lille fugl«, der typisk herloviansk udvikler sig til »Kontrillefugl«, med hvert af de følgende år.

Hs. Excellence Statsministeren er for alle Herlovianere (yngre end 80 år) et fuldstændig fasttømret begreb i forbindelse med Fugleskydning, men i historisk lys er det ikke så gammelt. Det optræder første gang i 1934, hvor embedet beklædes af *Paul Nørreslet* ('35). Dengang man havde begrebet skoleduks

(den i ældste klasse med de højeste karakterer), var det naturligt ham, der blev valgt til det hæderfulde – og forpligtende embede (han skulle jo holde tale ved ballet). Op mod nutiden og i vore dage bruger man af naturlige årsager ikke duksekriteriet, men statsministeren har altid været en velanset og respekteret discipel.

Det ville føre for vidt, hvis man skulle nævne alle de markante personer, der har bestridt de forskellige embeder, men det vil vel være naturligt i dette blad at nævne, at 2 af foreningens æresmedlemmer har fungeret som Sekretær og Sandstryger, nemlig i 1923 *Flemming Tolstrup* ('24) og i 1942 *Kaj Dorph-Petersen* ('43), og at skolens senere rektor *Gert Olsen* ('53) var Overkanonér i 1952.

Af spredte bemærkninger og kommentarer i protollerne kan nævnes:

I 1857 gik fanen i stykker, og hele årets overskud fra Fugleskydningen: 24 rigsdaler og 7 skilling gik til køb af en ny.

Apropos overskud, så er der i en lang årrække angivet dettes størrelse, samt hvem der opbevarede pengene. Således står der i 1879: »Restbeholdningen 42 Kr. 24 Øre resterer hos Hr. Hasselager.« Men så i 1880 går det galt: »Restbeholdningen – 2 Kr. 92 Øre resterer hos Overdommer M. Friederichsen.« (En gammel matematiklærer kan ikke lade være at spekulere på, hvordan »opbevaringsbeholderen« har set ud).

Der er som tidligere omtalt kun få tilføjelser til lovene nedskrevet i protollerne. Men nogle er der. I 1887 op-

strammes en af de oprindelige regler, formentlig pga. dårlige erfaringer: »Det er ikke tilladt nogen Skytte at modtage en af ham nedskudt Gevinst fra den, der ved hans Skud måtte blive den Vindende.« Og så kommer, men det er først i 1908, den centrale ændring vedrørende personkredsen omkring Fugleskydningen: »— — kun Skolens Gymnasiaster og Disciple må deltage i Fugleskydningen!«

I 1894 skænker Oldfruen et nyt skærf til Fuglekongen, hvorfor man bringer hende sin tak.

Første gang gevinsten et skrivebord omtales, er i 1864 (pris 22 rigsdaler). I 1974 er prisen kommet op på 27 rdl, men i 1875 koster det 56 kr. (det år skiftede man møntsystem). Samme skrivebord – som jo stadig i hvert fald symbolsk eksisterer som gevinst nr. 1 – ændres gennem årene i kvalitet fra nøddetræ over egetræ til mahogni, og i benævnelse, idet det går over til at blive benævnt »Herrearbejdsbord«. I 1887 er prisen på skrivebordet steget til 60 kr. Det var samme år, at 2. skydepræmie bestod af en æske med 100 cigaretter til i alt 4 kr. Og apropos tobak, så var i 1895 præmien til den, der nedskød kroppen et cigarfuttel til 2,50 kr.

Endnu i 1916 fandt Fugleskydningen sted foran Skolebygningen.

Løst og fast

Gevinster og præmier er altid blevet præsenteret ved den procession, som indleder Fugleskydningen om morgenen. Ideen er, at alle, specielt rektor og forstander, præsenteres for, hvad man

kan vinde. Her kommer nu musikken ind i festen. Der har altid gået et orkester i spidsen for denne procession – oftest et militærorkester – spillende Riberhusmarch, og for de fleste nulevende herlovianere var dirigenten musikdirektør Sejr med den karakteristiske panamahat i spidsen. Han var tilsidst så gammel, at enkelte mente, at han havde været med lige fra 1803.

Eftermiddagens chokolademarch var også med orkestret i spidsen. Fra Klosterbygningen udgik processionen, hvor alle de ansatte piger på stedet, klædt i sorte kjoler og hvide forklæder, og tjenerne i liberli frembar de store tinner fyldt med varm chokolade. Optøget endte ved Vestibulen, hvor chokoladen blev udskænket til alle de tilstedeværende. Denne march ophørte omkring slutningen af 60-erne.

Endelig er der Fugleskydningsmarchen, digtet af *lektor Sv. Juel Møller* og komponeret af *Andreas Larsen*, og første gang præsenteret i 1952. Gnisten fortæller selv, at omkvædet »Skyd, skyd!« er en fastholdelse af det chock han fik, da han ved sin første Fugleskydning (i 1937) hørte de utallige salutter. Denne sang synges stadig – i nutiden om morgenen i Nyhave, tidligere ved ballet om aftenen.

Stedet, hvor Fugleskydningen er blevet afholdt, har ændret sig gennem årene. Langt den største del af sin eksistens fandt den sted foran Skolebygningen, men da pladsen her blev for trang for både skytter og gæster, rykkede man ud på sportspladsen, hvor der var mere luft omkring. Her blev man til 1970, hvor man rykkede til det nuværende sted mellem Lassengården og Åen. Årsagerne til dette skift var mange, men først og fremmest skyldtes det den stærkt voksende trafik i Alleen, som gjorde det farligt for de mange mennesker, der dagen igennem krydsede den. Der var som altid, når man ændrer noget på Herlufsholm, en del murren (især blandt gamle) over flytningen, men alle må i dag erkende, at den nuværende placering er i enhver henseende ideel.

Placeringen af fuglen har også haft betydning for de scenerier, der fandt og finder sted, når fuglens krop falder, og fuglekongen dermed er fundet.

I »gamle dage« bar 3. g-erne (eller 7. klasse eller Mesterlectien, som de kaldtes) kongen i guldstol ind i Vestibulen,

Chokolademarchen med gæver og bøver ophørte, fordi tiden var løbet fra den. Foto 1921.

mens de andre hev i, kneb og halede i ham, såre uskyldigt.

På sportspladsen var reglen den, at (stadigvæk) 3. g-erne forsøgte at beskytte fuglekongen, som var aldeles fredløs, indtil han nåede stentrappen på Pavillonen. Det gik ofte meget hårdt til, og mange benyttede lejligheden til at afgøre helt private mellemværender i ly af den store kamp.

Nutildags gælder det kort og godt om at smide fuglekongen i Åen.

Stoffet omkring Fugleskydningen er næsten udtømmeligt, og derfor kan en enkelt beretning som denne ikke omfatte alt, da det ville sprænge alle rammer. F.eks. er der helt forbigået saluttens historie fra kanoner over (illegale) geværer til nutidens med særlig tilladelse importerede kanonslag. Hver især vil også synes, at der er noget, der er glemt, og hver især vil også have nogle personlige erindringer, som ikke alle kender. Det er kort sagt umuligt at få det hele med. Lad mig derfor for at bevare det lidt lette præg, som fremstillingen gerne skulle have, slutte med 3 fuglekongekåringsepisoder:

I 1960 blev MUF (Miniguf, *H.O. Valentiner* '61) fuglekonge. Han snublede (blev der spændt ben?), da han ville løbe, og en stor del af skolens disciple kastede sig oven på ham. Nu var han en stærk og sportstrænet ung mand, men alligevel fortalte han bagefter, at på et vist tidspunkt troede han, at han skulle dø. Han kunne ikke få vejret pga. den voldsomme vægt, der lå på ham. Gudskelov mindskedes presset, og alt endte godt.

Delvis på grund af denne episode, men også fordi voldsomheden var vok-

set gennem nogle år, besluttede lærerne med den meget aktive forstander *Axel Reedtz-Thott* ('39) i spidsen, at man skulle tale med drengene om problemet og så under selve Fugleskydningen gribe ind, hvis det udviklede sig for voldsomt. Allerede næste år blev der lejlighed til det. Da Lille Fugl faldt, begyndte folk at styrte ind over banen. Forstanderen gik straks i aktion. Med højt hævet paraply løb han med for at gribe ind, og da han så én, der løb særlig stærkt hen mod fuglekongen, lod han paraplyen give den anden et sådant gok i nødden, at paraplyen knækkede. Den ironiske pointe i historien er, at fuglekongen var *Steen Steincke* ('67), og ham, der blev slået ned, var hans storebroder *Mikkel*, der var på vej for at beskytte ham.

Fugleskydningen i 1964 endte med et festligt syn. Da fuglen faldt, blev alle stående. Ingen turde starte et angreb på fuglekongen. Han hed *Lars Malver* ('65). Han var på det tidspunkt skolens stærkeste dreng, og respekten for ham var så stor, at ingen turde gå på ham. Han skred derfor i roligt tempo mod pavillonen, medens menneskeskaren skiltes i en bred allé.

»Quod felix faustumque sit« står der som overskrift til lovene fra 1842 (i øvrigt det samme som begyndelsesordene i det længst forsvundne akademiske borgerbrev), og det må siges at være opfyldt igennem de mange år. Lad os håbe, at »lykke og fremgang« også i fremtiden vil være et passende motto for den uskyldige fornøjelse: *Den store herlovianske Fugleskydning*.

Herlovianersproget 1996

af J. Normann Jørgensen ('70)

Den følgende tekst er en redigeret udgave af en forelæsning holdt af Jens Normann Jørgensen ('70) ved Stockholms Universitet i juni 1996. Deltagere i Herlovianersamfundets ordinære generalforsamling i marts vil kunne huske dele af den.

Ungdomssprog

Den svenske sprogforsker Ulla-Britt Kotsinas (1994) har skrevet om unge menneskers sprog, at det ofte bruges til at provokere med, til at markere ungdommelighed og også i nogen grad oprør med. Men det er ikke kun unge i opposition til de voksne eller samfundet som helhed, der markerer deres tilhørsforhold til ungdomsgrupper, det gør de „pæne“, almindelige unge også, herunder gennem sproget. Min svenske kollega beskriver ungdomssprog med ord som ekspressivitet, kreativitet og leg, og med det mener hun ikke kun slang og smarte udtryk, men også udtale og samtalestil.

Amerikaneren Penelope Eckert (1989) har beskrevet, hvordan amerikanske high-school-elever bruger deres sprog i tilknytning til deres identitet. Hun mener ligefrem, at de vælger sprogræk for at markere deres tilhørsforhold til en af de to dominerende ungdomskulturer.

Ud over at være et legetøj, som unge mennesker bruger ekspressivt og nyskabende, kan sproget for de unge altså blive knyttet til identiteten både som kriterium på tilhørsforhold til ungdomsgruppen og som markør af tilhørsforholdet. Det gælder i modsætning såvel til autoriteterne som til andre grupper af unge. Herlovianerne er et godt eksempel.

Herlovianersproget

I århundredernes løb har Herlufsholm som bekendt gennemløbet adskillige op- og nedture. I den første fjerdedel af 1800-tallet skete der store og varige ændringer på skolen. Et af de ny fænomener,

der dukkede op, var det såkaldte herlovianersprog.

De vigtigste kilder til sprogets historie er gammelherlovianeres erindringer om deres skoletid. Det ældste sikre belæg, der hidindtil er fundet, er fra 1834, dvs. fra en elev, der gik på skolen i 1834 (Zinck 1906). Han omtaler sproget som noget, der helt naturligt hørte stedet til, og ikke som noget nyt eller opfundet, der lige er blevet indført. På den anden side har vi detaljerede erindringer fra en anden gammelherlovianer, der omtaler stort og småt på skolen i årene 1820-26, herunder også øgenavne (Schade 1924), men uden at nævne herlovianersproget. Sprogets opkomst kan altså med nogen sikkerhed dateres til ca. 1830.

Lige siden har det været en integreret del af hverdagen blandt de unge mennesker på skolen. Videreførelsen er dokumenteret med en stribe af erindringer (fx Zahle 1856, Bauditz 1911, Rosenkrantz 1927, Nielsen 1902-3, Bang 1985, Jessen 1943, Diderichsen 1957) og af to ordbøger, der blev udarbejdet tidligere i dette århundrede (Neergaard 1922, Achen 1940). Disse kilder har jeg suppleret ved at samle iagttagelser og erindringer om sproget fra nulevende gammelherlovianere. Herved er det muligt at iagttage herlovianersprogets karakteristiske træk og deres udvikling.

Herlovianersproget er en *argot*, dvs. en varietet, der er karakteristisk for en gruppe mennesker, der deler et erhvervet socialt træk. Standardeksemplet er soldatersprog. I herlovianersprogets tilfælde er det erhvervede træk tilhørsforholdet til institutionen Herlufsholm. Særtrækkene benyttes tilsyneladende af alle med tilknytning til skolevirksomheden, det vil sige eleverne, lærerne og skolens øvrige personale.

Det vigtigste særtræk ved herlovianersproget er de såkaldte *sammentrækninger*. Ved sammentrækning konstrueres korte udgaver af fællesdanske ord. Sammentrækningerne består af et ords første del indtil vokalen i første trykbelagte stavelse plus sidste rodvokal og resten af ordet ('vestibulen' bliver til

'v'+ 'ulen', dvs. 'vulen' udtalt [vy:ln] og efterhånden skrevet 'vylen', 'barne-sjæl' bliver til 'b'+ 'æl', dvs. 'bæl' og så fremdeles).

De almindeligste, og tidligst dokumenterede, sammentrækninger vedrører skolen, dens fysiske omgivelser, skolens rutiner og funktioner, samt naturligvis personer på skolen. Over 150 år gamle er sammentrækninger som det nu uddøde *spør* for 'spanskrør' og det stadig levende *snold* for 'snebold'.

En del sammentrækninger har i tidens løb påbegyndt deres eget liv og frigjort sig fra sammenhængen med fællessproget. *Fas* ('fedthas') har således dannet en afledning *at fase*, det vil sige at fedte for lærerne, ældre elever eller andre. Andre sammentrækninger er over årene blevet omfortolket. Det gælder for eksempel sammentrækningen *vus* (og det heraf afledte *at vuse*), der af nogle beskrives som dannet til *vandhus* (toilet), af andre som sammentrukket af *velanstændighedshus*. Samlet kan vi i dag konstatere, at sammentrækningen som orddannelsesmåde har levet og floreret uden afbrydelse siden 1830.

Argoten har et par andre særtræk, som imidlertid er langt ringere dokumenteret og heller ikke så godt fastholdt gennem tiden som sammentrækningerne (fx lydene).

Ganske som andre steder, hvor unge mennesker opholder sig tæt sammen, opstår der også på Herlufsholm særlige udtryk. De unge bruger sproget ekspressivt og kreativt, så meget at nogle ord og udtryk har karakter af slang. Det kulinariske felt har for eksempel på et tidspunkt givet anledning til slangordet 'nonnebryster', en dessertret af hvid budding. Dette ord lever i dag videre i sammentrækningen *nyster*. Tilsvarende er *slær* herlovianersprogets betegnelse for oksekød (sammentrukket af slangordet 'sålelæder'). De mange øgenavne gør heller ikke Herlovianersproget forskelligt fra andre ungdomssprog. Nogle gloser har imidlertid særbetydning i herlovianersproget uden at være sammentrækninger og uden at have karak-

ter af slang, fx kaldes eleverne *disciple*, og rektor kaldes *Heis* (græsk: 'den første').

Hierarki og fællesskab

Indtil 1966 var skolens virksomhed og daglige liv forholdsvis isoleret fra Næstved, og det præger tydeligt de gamle herloviaeres erindringer. Flere af dem omtaler en fornemmelse af indbyrdes fællesskab, og af at være noget særligt. Disciplene følte et fællesskab rettet mod lærerne, og det ytrede sig blandt andet ved, at det var deklasserende at sladre, og ved at man tog en eventuel straf uden at kny.

I Klassen forligtes vi egentlig udmærket, vi slog os sammen om at bekriige Lærerne, vi holdt paa vores Klasses Værdighed, hævdede den over for de ældre og haandhævede den over for de yngre Klasser (Rosenkrantz 1927).

Erindringerne beskriver et fast struktureret hierarki blandt disciplene. Eleverne i de ældste klasser havde udstrakt magt over yngre elever. Jo yngre de andre elever var, jo større magt havde de ældre over dem, for eksempel således at de kunne sætte dem til at udføre småtjenester, og således at de kunne straffe dem - også korporligt - for opsætsighed. Der var ingen appelmulighed hos lærerne, for fællesskabet med de andre elever stod over retfærdigheden. Tidligere i dette århundrede blev det mest arbitrære pillet ud af dette hierarki, som imidlertid også blev systematiseret, da man indførte et præfeks-system.

Eleverne følte også et vist fællesskab rettet mod verden i det hele taget. Det viste sig for eksempel ved, at man sjældent for hinanden omtalte sit liv uden for skolen eller sine familieforhold. Den obligatoriske skoleuniform (som i dag er langt mere anonym end tidligere) har naturligvis også bidraget hertil.

Særlig interessant i de gamle erindringer er det, at herloviaerne følte et fællesskab rettet mod de lokale unge, og det beskrives som et regulært modsætningsforhold. Hos de gamle herloviaere finder vi omtaler af de såkaldte *skoxerkampe*, dvs store slagsmål mellem herloviaere og drenge fra Næstved by, *skoxerne* (sammentrækning af 'skindbukserne'). Bauditz fra ca. 1860 og Kaarsberg fra

ca. 1865 nævner dem, det samme gør Rosenkrantz fra ca. 1880 og de to ordbøger fra 1922 og 1940. Det interessanteste er imidlertid ikke kampene, eller for den sags skyld om de nogen sinde har fundet sted. Det mest interessante er, at de altid omtales som nogle vældige og voldsomme slåskampe, som ikke har fundet sted i den pågældende forfatters tid, men i årene lige inden hans ankomst til skolen. Jeg har kunnet opnå tilsvarende udsagn om skoxerkampene fra nulevende gammelherloviaere helt op til i dag. Herloviaere har altså i over 100 år haft det indarbejdet i deres herloviaeridentitet, at de står i et historisk modsætningsforhold til de unge i Næstved by, og at dette modsætningsforhold nogle ganske få år forud for deres egen tid har givet sig udslag i store slagsmål.

Desværre var „Skoksekampene“ eller Kampene med „Skind-bukserne“, Læredrengene fra Næstved, faldet bort, vel nok efter Forhandlinger med Næstveds Politimester, den ærværdige Borgmester Salicath og vores „Heis“, men Sagnet om dem levede endnu, og der berettedes om Knivstik og Slyngekast, der gav braadne Pander (Rosenkrantz 1927)

Identiteten hos herloviaere har således en vigtig historisk dimension, „det er os, der går på Herlufsholm, og vi hører til blandt de mange, der gennem århundrederne har gået her“. Denne identitet har, efter erindringerne at dømme, givet herloviaersproget en vigtig symbolværdi som markør af tilhørsforholdet, og sproget har båret myterne - som for eksempel om skoxerkampene.

Efter optagelsen af dagelever i 1966 blev der mere samkvem mellem by og skole, ikke mindst blandt de unge mennesker. Det giver anledning til at spørge til gruppeidentiteten som herloviaer og sprogets rolle for den.

Selv om Herlufsholm i mange år har levet sin dagligdag isoleret fra Næstved by, har den ikke levet uden kontakt med samfundet i det hele taget. En almindelig bestræbelse mod udjævning karakteriserede hele Nordeuropa i 1970'erne og 1980'erne. For eksempel kan man på billeder af studenterårgange iagttagende, hvordan studenterhuerne (det gamle symbol på at tilhøre akademikernes verden) bliver færre og færre i denne perio-

de for derefter at blive mere og mere almindelige igen. Man holdt igen med at vise det, hvis man syntes, man var noget særligt. Denne tendens karakteriserede også Herlufsholm, omend med svagere udsving end andre steder. Blandt 1990'ernes unge ser vi en udvikling i retning mod større individualisme, en bestræbelse på at se sig selv som noget særligt og en tendens til at dyrke identiteten, og denne tendens findes også på Herlufsholm.

Hierarkierne ændrer sig også med tiden. Igennem de seneste årtier er forholdet mellem eleverne blevet mindre stramt struktureret. Forholdet er ikke længere kun reguleret af alder, og præfeks-systemet er også blevet mindre håndfast. Det tidligere åbenlyse hierarki mellem (kost)eleverne indbyrdes blev i årene efter optagelsen af dagelever og piger erstattet af et lidt mere subtilt hierarki. Kost-drengene, diplene, står (eller ser sig selv) centralt placeret i ungdomsgruppen, mens kost-pigerne, pip-lene, er tættest på centrum af de øvrige. Dag-pigerne, paplene, er længere væk fra centrum, og yderst står dag-drengene, daplene. Dette hierarki viste sig blandt andet ved fordelingen af funktioner i skolens dagligdag og ikke mindst ved ceremonielle lejligheder som den årlige Fugleskydning. Det viser sig også i elevens skriverier i skoleblade og Herloviaersamfundets tidsskrift, omend det i 1990'erne tilsyneladende er mindre skarpt end ti-femten år tidligere.

Tilstedeværelsen af lokale unge på skolen sammen med tidsånden og de nye hierarkier kan tænkes at have betydning for herloviaersproget som identitetsmarkør. For det første kan man spørge: Hvilken betydning har det haft for elevernes beherskelse af argoten? For det andet kan man spørge: hvilken betydning har det haft for elevernes holdning til argoten?

Herloviaersproget 1985 og 1995

Disse spørgsmål har jeg belyst ved to identiske spørgeskemaundersøgelser på Herlufsholm umiddelbart efter skoleårets begyndelse i henholdsvis 1985 og 1995. Ved begge lejligheder blev undervisningen på hele skolen aflyst i en lektion, og i stedet udfyldte elever, læ-

rere og øvrige ansatte (herunder køkkenpersonale, skolesygeplejerske og økonomikontorets personale) mit spørgeskema, som omfattede 56 lukkede og 4 åbne spørgsmål om herlovianersproget. Når vi ser bort fra enkelte syge og fraværende elever, fik jeg altså en returprocent på 100. Det vil sige, at vi er helt ude over repræsentativitetsproblemer og kan fæste ganske god lid til resultaterne.

Skemaets første sektion spurgte til svarerens kendskab til herlovianersprogets ord. Til i alt 25 ord var der givet 5 betydningsmuligheder for hvert, og svareren skulle krydse den formodet rigtige af. Herved kan vi belyse beherskelsen af sprogets ordforråd. Anden sektion gik den modsatte vej, idet svareren skulle angive et muligt herlovianerord til 11 glosser fra fællessproget. Med denne sektion kan vi få et indtryk af beherskelsen af herlovianersprogets sammentrækning som mekanisme. Hvis ikke man behersker mekanismen, kan man ikke konstruere et nyt, muligt herlovianerord. Tredje sektion drejede sig om holdningerne til sproget, mens fjerde sektion indeholdt baggrundsspørgsmål.

Tabel 1 viser det gennemsnitlige antal rigtige svar på de 25 spørgsmål i sektion I hos fem kategorier af svarere. Der er fire grupper af elever samt en gruppe af ansatte. Som det fremgår, er der et lille samlet fald i kendskabet til herlovianerordene fra 1985 til 1995. Faldet går igen i alle grupperne undtagen piplene. Det hænger formentlig sammen med, at piple var et helt nyt fænomen i 1985, og at de pågældende elever derfor ikke havde gået der ret længe. Det kan nemlig også ses, at de ansatte kender flere ord end nogen gruppe af elever, både i 1985 og 1995.

Gruppe \ År	1985	1995
Dipel	14,6	12,5
Dapel	9,9	9,6
Pipel	9,8	11,6
Papel	10,1	9,9
Ansatte	16,6	14,6
Total	12,2	11,8

Tabel 1. Gennemsnitligt antal rigtige svar på 25 spørgsmål i sektion I hos fem grupper af svarere.

Hvis man iagttager hele materialet i detaljer kan man i øvrigt se, i hvert fald for

1985's vedkommende, at længden af ens ophold på Herlufsholm er stærkt medbestemmende for ens kendskab til Herlovianerordene.

Blandt eleverne er det diplene, der kender flest ord, derefter piplene, så paplene og sidst daplene. Kendskabet til herlovianerordene hænger altså for elevernes vedkommende sammen med placeringen i hierarkiet. Jo mere centralt man står, jo flere ord kender man. Forskellen er især tydelig mellem på den ene side kost-elever og på den anden side dag-elever.

Tabellerne 2-4 viser svarene på nogle af holdningsspørgsmålene. Eleverne blev bedt om at erklære sig enige eller uenige i en række udsagn af typen „Det er nødvendigt at beherske herlovianersproget for at blive accepteret på skolen“ (eller i sin egen klasse, blandt kosteleverne osv).

Gruppe\År	1985	1995
Dipel	41,5	31,7
Dapel	8,5	27,6
Pipel	16,7	31,8
Papel	2,7	27,1
Ansatte	7,5	27,3
Total	18,0	30,2

Tabel 2. Procentandelen af svarerne, der erklærer sig enige i udsagnet „Det er nødvendigt at beherske herlovianersproget for at blive accepteret på skolen“.

Tabel 2 drejer sig om accepten på skolen generelt. Den viser, at der er sket en forskydning mellem 1985 og 1995. I 1985 følte diplene et langt voldsommere pres for at beherske sproget, end de øvrige grupper gjorde. Piplene var nærmest, derefter daplene, mens paplene ikke følte presset så voldsomt. I 1995 er forskellen blevet udjævnet meget, men det er stadig kosteleverne, der føler presset stærkest.

Tabel 3 viser samme tendens, når det drejer sig om kostelevernes accept. Kosteleverne finder for fleres vedkommende end i de andre grupper, at beherskelse af herlovianersproget er nødvendigt for accept blandt kosteleverne, altså for at blive centralt placeret i ungdomsgruppen. I 1985 er presset større på diplene end på piplene, men den forskel er væk i 1995. Til gengæld er der opstået en forskel mellem daplene og paplene, hvilket måske hænger sammen med, at det er vanskeligt for daplene overhove-

det at blive accepteret. Dette belyses af tabel 4, hvor vi ser, at daplene i 1985 finder daglevernes krav til beherskelse af herlovianersproget større, end de andre grupper gør det.

Gruppe\År	1985	1995
Dipel	57,7	43,7
Dapel	11,3	37,9
Pipel	30,0	44,3
Papel	12,4	29,2
Ansatte	35,0	36,4
Total	30,8	40,4

Tabel 3. Procentandelen af svarerne, der erklærer sig enige i udsagnet „Det er nødvendigt at beherske herlovianersproget for at blive accepteret blandt kosteleverne“.

Gruppe\År	1985	1995
Dipel	2,4	5,6
Dapel	2,8	13,8
Pipel	0,0	3,4
Papel	3,5	8,3
Ansatte	0,0	3,0
Total	2,4	5,9

Tabel 4. Procentandelen af svarerne, der erklærer sig enige i udsagnet „Det er nødvendigt at beherske herlovianersproget for at blive accepteret blandt dageleverne“.

Sammenfattende ser vi, at de to grupper, kost-elever og dag-elever, hver for sig føler et større pres fra deres egen gruppe, end den anden gruppe gør. Alt så dageleverne føler et større pres fra andre dagelever, end kosteleverne føler fra dageleverne, og kosteleverne føler et større pres fra andre kostelever, end dageleverne føler fra kosteleverne. Men alle finder presset større blandt kosteleverne end blandt dageleverne. I 1985-fordelingen ser vi en tydelig refleksion af hierarkiet. Den er imidlertid delvis opløst i 1995, hvor eleverne fordeler sig i to hovedgrupper, henholdsvis kost-elever og dag-elever.

Vi finder altså en sammenhæng mellem hierarkiet indadtil i ungdomsgruppen og forventninger til sprogbeherskelsen. Sammenhængen gælder også placeringen i hierarkiet og faktisk sprogbeherskelse. De centrale gruppe-medlemmer behersker sproget bedst, men de er også nødt til det. Det hører med til at være centralt placeret.

En anden vigtig iagttagelse gælder det almindelige niveau for acceptkravet. Af tabellerne 2-4 kan vi se, at sva-

terne som helhed i 1995 i højere grad følger beherskelsen af herlovianersproget som en betingelse for accept, end det er tilfældet i 1985. Det gælder både på skolen som helhed, blandt kosteleverne og blandt dageleverne. Mellem 1985 og 1995 er herlovianersprogets betydning som identitetsmarkør altså blevet større. Dette er helt foreneligt med den udvikling i tidsånden, som jeg nævnte før. I tabel 5 kan vi se, at det også er blevet mere almindeligt at bruge herlovianerord, også når der er nogen til stede, der ikke kender dem. Denne udvikling finder vi især hos pigerne, der tilsyneladende hyppigere end drengene markerer deres identitet sprogligt. I øvrigt gør kost-elever det hyppigere end dag-elever.

Gruppe\År	1985	1995
Dipel	76,2	77,8
Dapel	53,6	55,1
Pipel	56,7	84,1
Papel	53,9	64,6
Ansatte	35,0	48,4
Total	62,6	72,5

Tabel 5. Procentandelen af svarerne, der oplyser, at de „hyppigt“ eller „af og til“ bruger herlovianerordene, også når der er nogen til stede, som ikke kender dem.

Mellem 1985 og 1995 har argoten fået stigende identitets-betydning for ungdomsgruppen på skolen. Det gælder både indadtil i gruppen og udadtil over for andre. De skiftende betingelser for rekrutteringen til skolen har ændret på fordelingen blandt eleverne, men ikke reduceret sprogets betydning for herlovianeridentiteten.

Litteratur:

- Achen, Sven Tito (1940): Ordbog over det herlovianske Sprog. Næstved.
 Bang, Palle Oluf de (1985): Dipelår på Herlufsholm 1931-1938. Slagelse: Eget forlag.
 Bauditz, F. (1911): Tiden der svandt. Barndoms- og Ungdomsminder fra Herlufsholm og København. København: H. Hagerups Forlag.
 Diderichsen, Paul (1957): Udtalen af dansk rigssprog. In: Danske Studier. Kbh: Akademisk.
 Eckert, Penelope (1989): Jocks & Burnouts. Social Categories and Identity in the High Schod. New York: Teachers College Press.

- Jessen, Franz von (1943): Mit livs Egne, Hændelser, Mennesker, Første Del 1870-1902. København: H. Hagerup.
 Jørgensen, J. Normann (1985): Herlovianersproget 1985. In: Skovkloster, Herlufsholm 850. Næstved, 43-49.
 Kaarsberg, Hans (1921): Memoirer. Person- og Tidsbillede. København: Gyldendalske Boghandel.
 Kotsinas, Ulla-Britt (1994): Ungdoms-språk. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
 Neergaard, Ebbe (1922): Ordbog over Skolesproget på Herlufsholm. København: Truelsen.
 Nielsen, Janus (1902-3): Livet paa Herlufsholm. In: Hver 8. dag, Bd. 9, 402-5.

- Rosenkrantz, Palle (1927): Tre Aar paa Herlufsholm. Barndoms- og Ungdoms-erindringer. København: Gyldendalske Boghandel.
 Schade, Julius (1924): Erindringer fra Herlufsholms Skole i Aarene 1824-26. Næstved: N. P. Christensens Bogtrykkeri.
 Zahle, P. Chr. (1856): Herlufsholm for tyve Aar siden. In: Mindeblade for Herlovianere 2. Samling. København: C.A.-Reitzel, 1-88.
 Zinck, Otto (1906): Fra mit Studenter- og Teaterliv. København: Gyldendalske Boghandel.

Herlovianersamfundets medlemmer med ledsagere opfordres til at fejre fælles

Mortens aften

Søndag den 10. november 1996 kl. 19,00 i

Pasta Basta

Valkendorffsgade 22, 1151 København K
 Mellem Gråbrødretorv og Strøget
 Telefon 3311 2131

som vil servere velkomstdrink og en dejlig middag med rigeligt at spise og drikke.

Gæstetaler:

**Forfatter, Arkitekt MAA, Fotograf, Komponist
 Jens Fink-Jensen ('76)**

Seneste tilmelding: **Fredag den 1. november 1996**

Pris: 200 kr.

Skriftlig tilmelding mod forudbetaling i check til:

Kai Vang-Lauridsen, Annasvej 4A, 2900 Hellerup. Tlf.: 4593 3800

Pædagogik på Herlufsholm 1970-95

af lektor Jens Krogh-Madsen

Som lovet i sidste nummer af Herloviaren følger nedenfor nogle bemærkninger til hovedtrækkene i den pædagogiske udvikling på Herlufsholm Skole i den nævnte periode.

Forfatteren hertil har som udgangspunkt vedtaget med sig selv, at artiklen skal være nogenlunde overskuelig og korrekt. På den lille plads er det imidlertid ikke muligt, at den er udtømmende, så læseren bedes vise overbærenhed med de fejl og mangler som uundgåeligt vil indsnige sig. Forfatteren har også besluttet, at artiklen bliver baseret på egne iagttagelser i den nævnte periode, med hovedvægten på de senere år – fordi det er her, at jorden er gødet for nye ideers opståen og realisation.

Artiklens ledetråde er 1) Dageleverne, 2) Kosteleverne og 3) Lærerne og undervisningen.

Men tilbage i tiden, ca. 25 år. Deres ærbødige indledte sin gerning på Herlufsholm som timelærer i engelsk i to 2. realklasser og en 1.g matematisk.

Dengang bestod lærerkollegiet vel af godt 14 fuldtidsansatte lærere, hvoraf 7 var sovesalslærere. Skolen og kostskolen gik sin gang. Man (jeg) fik det indtryk, at man som ny lærer blev optaget i et felt, der bevægede sig af sted i en på forhånd afstukket retning, følgende lederen (rektor) og sovesalslærerne. Fornemmelsen af et hierarkisk system var udtalt, og det syntes som om ungdomsbevægelserne i slutningen af 60'erne endnu ikke havde sat sig mærkbare spor i skolens hverdag – ud over debatter i lærerrådet om diplorens tilladte hårlængde.

Folkeskole- og gymnasieloven udstak dengang – som nu – rammerne for undervisningen, og på dette område var – er – der ikke meget at diskutere. Man læste sine timer, rettede opgaver, gav karakterer, eksaminerede og dimitterede. Færdigt arbejde.

Dageleverne

I midten af halvfjerdserne begyndte det støt voksende elevtal, ikke mindst blandt dageleverne, at påvirke skolens

hverdag mere tydeligt. Der kom flere lærere til for at klare undervisningen, også fordi fagforeningerne DL og GL fik etableret vandtætte skotter mellem gymnasium og grundskole samt efterhånden elimineret de mange overtimer, der læstes dengang.

Det blev nødvendigt at forholde sig til dageleverne som gruppe i skolens hverdag, og det blev i mine øjne en proces der blev både langvarig og vanskelig; der var en forståelig, men også beklagelig, tendens hos nogle til at betragte dagelever som et fremmedelement på den gamle kostskole, men efterhånden gled denne elevgruppe ind på en mere og mere naturligt integreret måde. Afgørende var vel her, at skolen indgik en aftale med Storstrøms Amt om at optage et relativt stort antal dagelever i den periode hvor amtet ikke selv havde plads til alle ansøgere til gymnasieuddannelsen.

Integrationen af dagelever i skolens liv er – og vil bestandig være – en central opgave for alle elever og ansatte på skolen. Jeg synes det er vigtigt at slå fast, at der her er tale om en proces, og at skolen til stadighed må underkaste holdningen til dageleverne revision. Det er mit indtryk, at de allerfleste dagelever befinder sig godt på Herlufsholm; men det er også mit indtryk, at skolen hele tiden må være indstillet på at sikre integrationen optimalt.

Bidragende til integrationen er bl.a. dagelevernes deltagelse i middagsbordet (obligatorisk fra i år), deres uniformering og deres helt jævnbordede deltagelse i skolens fritidsaktiviteter. Hertil kommer dagelevernes deltagelse i indskolingsdagene, hvor disse indkvarteres på sovesalene, deltager i alle borde o.m.a.

Kosteleverne

I perioden har antallet af kostelever ligget stabilt. Udsvingene i skolens samlede elevtal afspejler således fluktuationer i antallet af dagelever, dog således, at vi i de seneste år har set en stigning i antallet af dagelever i grundskolen. De

senere år har skolen konstateret en tendens blandt dagelever til at blive kostelever på et eller andet tidspunkt i løbet af gymnasie-forløbet, især ved oprykningen til 3.g.

Kosteleverne har altid udgjort grundstammen i Herlufsholms elevgruppe, og skolen er fortsat en kostskole. Konkret ses dette naturligvis på bevarelsen og tilkomsten af kostafdelingerne, de såkaldte gårde. Tydeligst selvfølgelig i bygningen af Pernille Gøye-gården og Birgitte Gøye-gården, men også i renoveringen af Lassengården, hvis øverste gang nu er en pige-afdeling. Som nævnt i den tidligere artikel var det overlærer Vagn Andersen, der fostrede ideen til en pigekostafdeling og realiserede den på privat basis, da han fraflyttede Skolen Vest. I dag er pigerne kostelever på lige fod med drengene og deltager ivrigt i kostskolens sociale og administrative liv; mange piger er aktive i elevråds-sammenhæng og andre funktioner. Den modstand mod piger som kostelever, der var mærkbar da emnet blev bragt op, er nu elimineret – og det manglede da også bare andet.

Op gennem den sidste snes år er elevmedbestemmelsen blevet formaliseret i elevråd og fællesudvalg; hertil kommer præfektudvalg og kostudvalg. Som det ses, har eleverne mulighed for at engagere sig i det praktiske arbejde på skolen, hvilket betyder mulighed for at udvikle personlige egenskaber og færdigheder, der vil være brugbare i forskellige sociale sammenhænge også efter skoletiden. Skolen lægger vægt på denne side af kostelevernes uddannelse og tilskynder til deltagelse i det nødvendigt store antal møder.

Jeg synes, at kosteleverne har fået gode forhold at leve under. De fysiske rammer vedligeholdes flot, og sovesalene virker indbydende og rene – ligesom skolens øvrige lokaler og faciliteter. Der er investeret millionbeløb i dette – og med særdeles fornemt resultat. Man skal erindre, at når 2-300 mennesker færdes på det samme lille område år ud og år ind er nedslidningen betragtelig. Et lille regnestykke: Trappen i Klosterbygningen

til spisesalen betrædes dagligt af små 1000 personer. Læseren kan selv muntre sig med andre regnestykker: Hvor mange gangen går døren mellem Skolebygningen og Røde Plads op og i? Hvor mange gange slides dørtrinnene til sovesalslærernes lejligheder? Osv. osv.

Set over 25 år forekommer det mig, at den typiske herlovianske kostelev – hvis en sådan overhovedet kan defineres – har ændret sig i positiv retning.

Kostelever nu virker mere alment velorienterede om samfundet ude omkring dem, og de er generelt meget mere bevidste om deres egen situation som individer. Der er i en så heterogent sammensat gruppe naturligvis undtagelser, men kosteleven anno 1996 er ikke så følgagtig som tidligere; det giver unægtelig nogle flere konfrontationer, men sandelig også en væsentlig mere frugtbar grobund for udvikling af personligheden i samspil med andre elever, lærerne og sovesalslærerne. Det er mit indtryk, at selv om kostelever ynder at give det udseende af at de er sig selv nok, så skal der ikke kradses meget i overfladen, før individet kommer til syne – mere sårbart, men også mere stærkt i dén forstand, at han/hun som regel lader sig vejlede i erkendelsen af egne svagheder og søgen efter veje til udvikling af talenterne, hvor de findes.

Lærerne og undervisningen

Som nævnt tidligere ligger undervisningen fast i kraft af diverse love og bekendtgørelser; fag og timetal for hver årgang fastlægges af Undervisningsministeriet. Den i 1970 gældende gymnasie-lov udskiftedes løbende sidst i 1980'erne med det nuværende system hvorefter gymnasie-eleverne kan vælge mellem en lang række mellem- og høj-niveaufag i 2. og 3.g. Eleverne kan, enten de er sproglige eller matematikere, i vidt omfang selv stykke en studenterek-samen sammen. Alt dette er meget teknisk, og læsere, der er mere interesserede i mulighederne her, må jeg henvise til lovbestemmelserne. Mere interessant er det vel på dette sted at forsøge at sporde pædagogiske initiativer i perioden.

Undervisningsforsøg

Skolen deltog i en årrække i undervisningsforsøget med kemi i stedet for fy-

sik for elever på den matematisk-fysiske gren; eleverne skiftede simpelthen fysik ud med kemi, således at kemi så at sige overtog fysiks plads på skemaet. Det var daværende adjunkt Gert Olsen, der stod for dette forsøg, som på landsplan indgik i ministeriets overvejelser om faget kemis plads efter en kommende reform. Dette er, såvidt jeg husker, det eneste »autoriserede« undervisningsforsøg i perioden. Hertil kommer en uoverskuelige række af mindre forsøg foretaget rent lokalt.

Her må nævnes den tværfaglige undervisning, der havde vind i sejlene op gennem 1970'erne. Typisk skete dette på den måde at nogle lærere slog sig sammen i en kortere periode og underviste de samme elever i stof, der i de forskellige fag kunne supplere hinanden. Læste man f.eks. i historie om Den industrielle Revolution, kunne man i engelsk læse et passende uddrag af Dickens: *Hard Times*, suppleret i formning og dansk med gennemgang af relevante billeder og billed-analyse. Eller faget oldtidskundskab kunne i nogle timer suppleres med historisk matematik og/eller religion. Matematik, samfundsfag og dansk kunne gå sammen og spørgeskema-undersøgelser af læsevaner og biblioteksbrug osv. osv. En del af disse småforsøg er omtalt i »Kontakt«, andre ikke, og det er umuligt at få et samlet overblik over disse aktiviteter, da ikke alle blev »offentliggjort«.

En kort overgang var der megen interesse for at lærerne fra henholdsvis gymnasium og grundskole gensidigt overvære hinandens undervisning i nogle få timer for derved at vide mere om niveau, lektiebyrde etc. Dette skete naturligt mest i 9. og 10. klasse, når eleverne herfra skulle i 1.g. Efter en pause i denne aktivitet er der set initiativ til at dette kan gå i gang igen. Det kan tilføjes, at de to afdelinger af og til udlånte lærere lokalt til at censurere ved årsprøver. Under alle omstændigheder forekommer det nærliggende at udnytte den kendsgerning, at de to skoleformer eksisterer på samme område og at lærerne kender hinanden så godt som tilfældet er.

Sorø-dag og kurser

Apropos censur: I en årrække havde skolen i hver eksamenstermin en såkaldt Sorø-dag, hvor en håndfuld lærere fra Sorø Akademi censurerede mundtlige årsprøver (ledsaget af en frokost i

Forstander-lejligheden); tilsvarende havde Sorø besøg af lærere fra Herlufsholm. Med den efterhånden meget presede eksamens- og årsprøveplan har det i det senere år ikke været muligt at opretholde denne tradition, men hvis der er interesse for det blandt lærerne, er det jo noget man kan overveje at tage op igen. Ud over dette éndags-arrangement var der tidligere et par gange om året lærermøder for lærere på Sorø og på Herlufsholm sammen, men generelt tidspres har på det nærmeste afskaffet disse aftenmøder, hvor pædagogiske emner – både faglige og kostskolemæssige – blev berørt.

Kursus-deltagelse er et andet område, hvor skolens lærere har søgt at dygtiggøre sig og hente ny inspiration til deres undervisning. De faglige foreninger arrangerer alle hvert år indtil flere kurser med varierende indhold, både enkelt-dags- og internatskurser. Og især sprogfagene har kunnet nyde godt af skolens beredvillighed til at sende sproglærere på udlandskurser af 1-2 ugers varighed; disse kurser finder normalt sted i forbindelse med efterårs- og påskeferie eller i sommerferien.

Rejser

I de senere år har udvekslingsrejser for såvel elever som lærere set et stigende omfang i takt med udviklingen af skolens internationale program. Fjerntliggende lande som USA og Japan har haft besøg af herlovianere og skolens lærere, men også lande i Europa nyder godt af vore besøg. England, Frankrig, Belgien og Polen er de primære destinationer i denne sammenhæng.

Studierejser, der normalt ligger i 2.g, har haft mange forskellige mål. Gymnasieloven åbner muligheden for denne særdeles nyttige aktivitet; rejserne har et fagligt indhold i overensstemmelse med gymnasieloven, og pensum fra rejsen indgår i fagenes eksamenspensum. I flæng nævnes her London, Paris, Lissabon, Athen, Georgien, Tunesien, Rom og Firenze. Sidste skoleår prøvedes som noget helt nyt, at hele 2.g-årgangen rejste til samme lokalitet (Sydfrankrig) ledsaget, hvis jeg husker ret, af 7 lærere; resultatet var overvældende positivt, ikke kun fagligt, men også socialt. Den nuværende 3.g er samstemmende enige om, at rejsen betød et væsentligt løft for

kammeratskab og sammenhold. Sidegevinsten her var, at det blev muligt at bryde skemaet op for hele 1.g i den pågældende uge, idet 3.g'erne sad og svedte over terminsprøver samtidig. Lærere, der skemamæssigt var frigjort for deres timer i 2.g, gik sammen om tema-arbejde og ekskursioner med 1.g'erne til gavn og glæde for alle parter.

Blokke og AFEL

Seneste skud på sådanne blok-aktiviteter er, at den nuværende 1x har fået lagt det sædvanlige ugeskema på en sådan måde, at det uden problemer kan lægges om til undervisning i blokke. Det vil sige, at klassen i fagene dansk, historie, fysik, matematik og kemi kan skiftes til at lægge 2-3-4 lektioner sammen til brug for mere koncentrerede og dybtgående undervisningsforløb.

Det er tanken at dette forsøg skal køre hele skoleåret (afbrudt af uger med almindeligt skema af og til), og det er selvfølgelig for tidligt at udtale sig om gevinst og tab på dette felt lige nu.

Lad mig tilføje, at der er andre muligheder for blok-læsning, som evt. kan komme på tale senere/for andre klasser.

Har man haft mulighed for at følge den pædagogiske debat i fagbladene, vil man uden tvivl være stødt på begrebet AFEL. Det betyder Ansvar For Egen Læring, og involverer en bevidstgørelse af eleverne over for deres egen situation som studerende, og en opmærksomhed hos lærerne på denne situation: Hvad er det egentlig der foregår i et klasselokale? Hvad sker der hos eleven, når han/hun tilegner sig stof? Hvordan sikres motivationen? Hvordan sikrer læreren bedst muligt, at indlæringsprocessen bliver så udbytterig som muligt? osv. osv. Denne debat, der er i gang på alle landets gymnasier, føres også på Herlufsholm og inkluderer her naturligvis også livet på sovesalene, herunder Lalstrukturen, der p.t. er genstand for kritisk vurdering både m.h.t. form og indhold.

IB

Lad mig til sidst nævne, at skolen fra august 1997 parallelt med normal gymnasie-undervisning tilbyder IB-uddannelsen (International Baccalaureate), den internationale studentereksamen, der giver adgang til universiteter og højere læreanstalter rundt i verden – og i Danmark. (Se Heis' artikel).

International Baccalaureate fra august 1997

af Heis

I forlængelse af tidligere artikler om International Baccalaureate (IB) kan det nu meddeles, at skolen har fået den endelige godkendelse til at oprette IB fra og med august 1997. Det kan skolen godt opfatte som en blåstempling – det er nemlig ikke blot en ekspeditionssag at få tilladelse af International Baccalaureate Organisation at tilbyde IB.

For elever på skolen, der ønsker at starte med IB-1 til august 1997, vil der blive tilbudt kurser i henholdsvis engelsk og matematik. Der overvejes i øjeblikket, om skolen fra august 1997 skal tilbyde pre-IB-kurser over hele året.

Optagelse af elever fra Herlufsholm Skole betinges af en gennemført 1.g med et resultat klart over gennemsnit samt gode engelskkundskaber. Elever, der kommer udefra (fra andre skoler eller fra internationale skoler), må aflægge prøve i udvalgte fag.

Undervisningen, der er to-årig, skal varetages af skolens nuværende lærere og af nyansatte – heriblandt undervisere med engelsk som modersmål. Lærerne deltager alle – fra og med nu – i efteruddannelsesprojekter i ind- og udland, trænes i engelsk og foretager skolebesøg (således har 12 lærere just været på studiebesøg på Sigtuna Humanistiske Skole i Sverige, hvor man bl.a. så undervisningen, diskuterede med svenske og engelske kolleger m.m.).

I den nærmeste tid vil skolen annoncere og markedsføre det nye undervisningstilbud. Tilbuddet rettes først og fremmest til den unge, der ønsker at få en eksamen, der uden videre kan give adgang til uddannelse på universiteter i udlandet, og da undervisningen foregår på engelsk (og eksamen også), retter det sig også mod den elev, der behersker engelsk lige så godt som dansk.

Mange har spurgt, om der vil være særlige vilkår for IB-eleverne på skolen, og man må svare, at mange IB-elever skal arbejde meget med stoffet – bl.a. er der skriftligt arbejde i alle fag, men timetallet er også lavere.

Det daglige kommunikationsprog på skolen uden for timerne er dansk, det

vil sige at der ikke gives meddelelser i kirken eller ved bordet på engelsk, og elever, der ikke kan dansk ved optagelsen, skal have et obligatorisk kursus i dansk.

Hvor skal IB-eleverne bo?

De skal bo sammen med elever fra det danske gymnasium. Det, der er forskelligt for dem, er jo blot, at de læser et andet pensum.

Vil IB-eleverne blive betragtet som elite-elever?

Ikke af skolen, men vi vil kræve meget af dem, ligesom vi gør af de danske gymnasieelever. I virkeligheden er det svar, som eleverne giver i deres stræben på at leve op til forventningerne fra skolen, det der skaber eliten – med andre ord: Ansvar for egen læring.

Hvad med læsetider?

Der vil blive samme regler for 2.g og IB-1, ligesom der vil være samme regler for 3.g og IB-2, med andre ord 2.g svarer til IB-1 og 3.g svarer til IB-2.

Vil der være nogle fordele for danske gymnasieelever ved at IB bliver indført? Ja:

- Det internationale aspekt øges generelt på skolen
- Der bliver bedre og mere strukturerede forhold vedrørende ekstra danskundervisning
- Det, der hedder CAS (Creativity, Activity and Service), vil givetvis kunne overføres helt eller delvis på det danske gymnasium
- Det vil være logisk, at (nye) fag, der oprettes på IB, også tilbydes de danske gymnasieelever – for eksempel drama
- Og meget mere

Det er værd at understrege, at de to uddannelser er *helt* ligestillede og også *helt* ligeberettigede.

Med andre ord: der sker en masse nyt med IB på Herlufsholm; og en masse forbliver, som det altid har været.

Klaus Eusebius Jakobsen

Blade af en hørers levned

af overdyrlæge Uffe Biering-Sørensen (III'37)

Adjunkt Søren Sørensen ca. 1877. (Foto H. Hansen, Ringstedgade, Næstved)

Ved gennemgang af min farfars papirer viste det sig, at han fra 1876 til 1878 var hører på Herlufsholm. Dette er den direkte årsag til dette indlæg i Herlovianeren, men hertil kommer, at hans livsbane var et udtryk for, at skolen gennem tiden har evnet at tiltrække markante personligheder. Interessant er også, i hvor høj grad et uddannelsesforløb dengang undertiden kunne være direkte betinget af mæceners velvilje. De sociale forskelle lå på en andet niveau med ofte næsten uovervindelige skel i modsætning til vore dages velfærdssamfund.

Fra landsbyskole til overklassehjem

Søren Sørensen er født den 23. november 1848 som den sidste i en søskendeflok på 8, hvoraf de to døde allerede som små. Hjemmet var et fattigt husmandssted på Randerseggen.

Allerede i de allerførste skoleår lagde læreren i Østervelling landsbyskole mærke til Søren's sjældne begavelse.

Han indrykkede derfor et avertissement i avisen og spurgte, om der dog ikke skulle være en formuende mand, som ville hjælpe denne 10-årige dreng med helt usædvanlige evner frem til et universitetsstudium.

Grosserer Hans Puggaard (1788-1866), der ejede et af de største handels-huse i København, læste notitsen og optog Søren i sit hjem - og dermed var farfars lykke gjort!

Således kom Søren Sørensen med ét slag fra sin landsbytilværelse over i en tilværelse præget af københavnsk overklasse, over i så store og lyse forhold som der overhovedet kunne bydes herhjemme. Etatsrådets hjem var ikke blot rigt på udstyr, men også rigt i kraft af det liv, der levedes i det - det gæstfri hjem var et samlingssted for kunstnere og politikere, bl.a. svigersønnen Orla Lehmann.

Efter 2 års undervisning i den jyske landsbyskole blev Søren nu sat i Borgerdydskolen på Christianshavn, der betragtedes som en af de bedste skoler i København, og som på det tidspunkt (1842-67) bestyredes af en af byens dygtigste skoleledere, pædagogen Martin Hammerich (1811-81), som bevilgede Søren friplads.

Læseiver og universitetsstudium

I skolen kom Søren Sørensen jævnlige for sent, og han havde sine egne manerer; men man bar over med ham. Det er siden sagt om ham, at han som skoledreng læste som en student, og da han blev student, læste han som videnskabsmand. Han læste altid!

I det puggaardske hjem havde han ved middagsbordet ofte en bog under bordet, og når der var bal, kunne han stå skjult bag et gardin med sin bog. Mens hans kammerater kun læste brudstykker af de græske og latinske forfattere, så læste han dem helt igennem.

At det ikke var nogen helt almindelig skole, det drejede sig om, fremgår af, at foruden Hammerich havde min farfar

også Vilhelm Thomsen (1842-1927) som lærer, en mand som siden blev kaldt Danmarks største sprogsforsker. Vilhelm Thomsen skrev senere, at han fra den tid har bevaret en levende erindring om den opvakte, flittige og stilfærdigt opmærksomme dreng.

I 1865 afsluttede Søren Sørensen sin skolegang på Borgerdydskolen med udmærkelse til studentereksamen. Eksamensbeviset slutter med den tidstypiske udtalelse, at eksaminanden »er i Besiddelse af den almindelige Dannelse og aandelige Modenhed, som udfordres til at kunne benytte den akademiske Undervisning«.

Puggaard døde i 1866, men de puggaardske legater sikrede farfar en sådan økonomisk uafhængighed, at han kunne gennemføre sine studier uden at behøve ekstrairtdægt ved at give undervisning.

Farfar overvejede herefter at blive naturforsker, men under påvirkning af filologen Johan Nicolai Madvig (1804-86) bestemte han sig til at studere klassisk filologi. Men foruden at studere klassisk sprogvidenskab med først og fremmest græsk og latin, studerede min viden-umættelige farfar også slaviske sprog og sanskrit, og især det sidste optog ham, så det siden blev det arbejdsområde, på hvilken hans senere livsgerning skulle bygge.

Efter 7 års studium bestod Søren Sørensen den Philologisk-Historiske Embedseksamen for Overordnede Lærere ved de Lærde Skoler.

Den gode lærer og Herlufsholm

Mens studietiden havde været økonomisk betrygget, måtte den nyudklækkede Candidatus philologiae nu begynde et nyt livsafsnit, hvor pligtarbejdet for at kunne tjene til livets opretholdelse ikke altid kunne forenes med de studier, som var næsten livsnødvendige for ham.

Umiddelbart efter kandidateksamen i 1874 fik Søren Sørensen undervisningsarbejde på Borgerdydskolen, den skole hvorfra han dimitterede i 1867.

Da farfar i 1876 søgte en stilling på »Herlufsholms Skole og Opdragelsesanstalt«, kunne han bl.a. forelægge disse 2 udtalelser om sit virke som lærer: »Med en sjælden Fagdygtighed forbinde Hr. S. en overordentlig stor Samvittighedsfuldhed og Nøjagtighed i sin Gjærning«, og: »Søren Sørensen underviser efter en forstandig lagt Plan, ... optræder over for Eleverne med Ro og Alvor og forstår med Mildhed at holde Klassen til Arbejdet«.

Forstanderen C.C. Hall konstituerede farfar som adjunkt med undervisning i tysk og latin. Som vederlag skulle han have »Fri Station (kost og logi, red.), derunder indbefattet Vask« og »den sædvanlige aarlige Begyndelsesgage af 600 Kr. med Tillæg (144 Kr.)«.

Året efter, oktober 1877, modtog Søren Sørensen forstanderens bestalling som adjunkt. Lønnen var nok uændret, men nu var farfar efter prøvetiden fastansat lærer ved skolen. Han tog adjunktjobbet på Herlufsholm for at få en mere rimelig indtjening, end den han kunne oppebære i København, men han ønskede ikke at opgive sine studier over sanskrit. Samtidig viste han sig som en ung mand af kød og blod.

Herlufsholms lille velafgrænsede område uden for Næstved udgjorde også dengang en enklave, hvor man kom tæt ind på livet af hinanden, og det kunne da ikke undgå at vække opmærksomhed, når en køn 19-årig søster til en af lærerfruerne kom på besøg - og som sådan kom min farmor, Sophie Biering, til skolen i oktober 1876. Kun 5 måneder efter blev de officielt forlovet.

Tiden på Herlufsholm satte sit varige præg på Søren Sørensen, men gav tillige anledning til et par mindre skriftlige arbejder. I Herlufsholms Indbydelsesskrift fra 1878 har han leveret en oversættelse af »Indiske Eventyr og Molbohistorier - efter 10. Bog af Somadeva's Eventyrsamling«, og i Vor Ungdom 1879 har han skrevet en afhandling »Om den lærde Skoles Ordning«.

Farfar var måske en sær snegl, og han måtte som så mange hørere igennem tiden lægge ryg til groteske udslag af herlovianske diples hittepåsomhed. Ved ballerne var der dengang balkort, og det fortælles, at min farmors balkort lynhurtigt blev overtegnet af aktive diples, således at min stakkels farfar ingen

jordisk chance fik for at danse med sin Sophie - og det kunne jo nok pine en nyforelsket ung adjunkt at stå som tilskuere og se alverdens grønskollinger valse rundt med sin udkårne.

Pædagogen Søren Sørensen

Trods udnyttelse af al disponibel fritid indså farfar, at han ikke kunne drive sine sanskrit-studier fra Herlufsholm, og i 1878 fik han 2 års permission fra skolen og flyttede tilbage til København for igen at studere.

Selv om farfar var kvalificeret til et nyligt opslået professorat, havde han som den yngste ansøger blandt fem ikke en anciennitet, så han kunne måle sig med den internationalt anerkendte orientalist dr. Fausbøll, som i en menneskealder havde studeret indisk litteratur, og Farfar var derfor henvist til at give undervisning på studenterkurser for at tjene til udkommet.

Efter knap halvandet års forlovelse blev farmor og farfar gift den 1. august 1879. Foreningen mellem videnskab og kærlighed blev fremover en udelelig enhed i Søren Sørensens liv.

Min farfar vendte aldrig tilbage til hørerjobbet på Herlufsholm. Han blev i København og var en skattet lærer på de kurser, hvor han underviste.

I en nekrolog i »Dannebrog« skriver en gammel elev om det stress (et dengang ganske vist ukendt begreb), som farfar var udsat for, når han både skulle bestride sin videnskab og sin lærergerning:

»Naar Timen kom, kom Hr. Lehreren undertiden ogsaa; men oftest først, naar der var gaaet en snes Minutter, - men saa kom han ogsaa med fuld Damp oppe; dette er bogstavelig talt sandt, for saa vidt som Dr. S. regelmæssigt kom mere i Løb end gaaende og dampede af alle Kræfter paa en lille Træknag; dertil altid belæst med en Mængde Bøger og løse Papirlapper.

Med et »Er det her, jeg skal være mine Herrer?« for han paa Plads, stoppede 'Knagen' og fordybde sig straks i sine »Sanskritlapper«. Hvad der stadig imponerede os over al Maade, var, at Dr. S. aldrig saa i Græskbogen, mens vi oversatte; han var saa godt hjemme i Stoffet, at han øjeblikkelig anholdt os,

dersom vi enten sprang en Bagatel over eller oversatte blot en Smule forkert - uden at se op fra sine Leksikon-Notater«.

En anden af hans tidligere elever skrev til farmor, hvordan farfar en dag underviste 2 klasser samtidig stående i dørene mellem disse, den ene i fransk, den anden i græsk; samtidig gennemså og rettede han en bunke latinske stile, mens han desuden snittede et eller andet med sin tollekniv. Og så følger eleven til: »Det morede ham selv. Han havde det lune Væsen!«

En åndens ...

Som resultat af sine studier fik farfar i 1883 doktorgraden på en afhandling »Om Mahabharatas Stilling i den indiske Litteratur«. Han lod sig dog ikke nøje med den akademiske doktorgrad. I 1890 vandt han Videnskabernes Selskabs guldmedalje for besvarelsen af en prisopgave: »Hvilken Stilling har Sanskrit indtaget i den almindelige Sprogudvikling i Indien?« Allerede året efter vandt min farfar yderligere Universitetets guldmedalje for en afhandling om »Vritra Mythen i Mahabharata«.

I 1900 optoges Søren Sørensen som medlem af Videnskabernes Selskab og begyndte samtidig at holde forelæsninger ved Universitetet som privatdocent, dvs. ulønnet akademisk lærer.

Farfar var medarbejder ved Salmønsens Konversationsleksikon og bidrog med talrige artikler om alle sider af indisk åndsliv og kultur. Artiklerne skulle færdiggøres med bestemt fastlagt deadline, men sjældent blev de færdige før i sidste øjeblik, og ofte måtte de skrives om natten. Når børnene var gået til sengs, lavede Farmor så kaffe, som blev sat ind i arbejdsværelset, for at hendes mand kunne holde sig vågen i de sene natte-arbejdstimer.

Farfar delte størstedelen af den tid, han havde til rådighed, på to områder, nemlig undervisningen og sprogstudierne, så den tid, han kunne afsætte til hvile, var sparsom og stærkt beskåret. Der var dengang ikke noget, som hed 37-timers arbejdsuge, eller at der i arbejdsugen indgik så og så mange forbedlestimer. Farfar underviste i ikke under 50 timer om ugen med en arbejdsdag begyndende kl. 8 om morgne-

nen, et opslidende arbejde, men nødvendigt efterhånden som familien blev større.

... og en håndens mand

Farfars værelse var overfyldt med bøger, og for at få plads til dem alle, var der, ud over reoler fra gulv til loft, yderligere foran nogle af dem anbragt en ekstra reol i halv højde, der kunne hejses op og ned.

Foruden skrivebordet var der et specielt arbejdsbord med 2 drejelige bordplader, således at farfar ved at dreje disse plader uafhængigt af hinanden kunne få fat i netop det opslagsværk, som han stod for at skulle bruge. Hejsereolerne og drejebordet var efter farfars eget design og egen udførelse.

Da forholdene på kursus ikke muliggjorde gymnastikundervisning, havde farfar indført sløjd som en fysisk praktisk afveksling i den teoretiske undervisnings rummerum. En gang lavede han selv på kurset en trillebør, og til megen moro for dem, der så det, kørte han stilebøgerne, som skulle rettes, hjem fra Stockholmsgade til Ole Suhrsgade på den.

Afslutning

Den slidsomme tilværelse kunne først belønnes med et professorat, efter Fausbøll i 1902 tog sin afsked som 80-årig. Farfar var hans selvskrevne efterfølger, men kun 7 måneder efter udnævnelsen døde han pludselig den 8. december 1902.

Ved farfars død stod farmor tilbage med 8 børn, og hun samlede hele sin energi om at føre deres uddannelse igennem. Det blev til tre kommunelærere, to civilingeniører, en tandlæge, en læge og en sognepræst.

Efter at have været enke i 41 år døde Sophie Biering i 1943.

Gennem hele perioden 1923-44 var der dipel-repræsentation af brødrene Knud ('30), Leif ('36), Uffe (III '37) og Jens Erik ('44).

Dimitterede fra Herlufsholm, sjette bind

Af Lennart Konow ('54)

For 40 år siden, i 1956, udkom »Dimitterede fra Herlufsholm, femte Bind«. I forordet til denne bog skrev redaktøren, *Viggo Loft* ('03), at »fjerde Bind sluttede med Aargang 1935 og nu maatte fortsættes, hvis det ikke skulde blive altfor vanskeligt at skaffe Oplysninger om de paagældende Studenter og deres senere Løbebane. Jeg mente ikke at kunne undslaa mig for denne Opgave, hvis Vanskeligheder jeg dog var klar over.«

Det er intet mindre end imponerende, at *N.E.A. Møller* ('41) har turdet binde an med den langt større opgave at opdatere »Dimitterede«, efter at der er gået ikke 20, men hele 40 år efter forrige udgave. *Dimitterede V* fyldte 400 sider og rummede 1.286 biografier. Den nye *Dimitterede VI* fylder 611 (væsentligt større) sider og omfatter ikke mindre end 3.149 biografier.

NEA har anvendt samme systematik som den, der senest blev valgt af Loft i 1956 og blev forklaret i forordet til Lofts bog: *Dimitterede VI* indledes med årgang 1893, dvs. det år, i hvilket den første student, der i forrige udgave »angaves som endnu levende, blev dimitteret«. Denne systematik er rigtig - kun på dén måde hænger dimittendbiografierne sammen. En forklarende bemærkning i et forord kunne have været nyttig.

I forordet til Lofts bog anføres også: »Principielt hviler Bogens Oplysninger paa de Meddelelser, de Paagældende selv har givet, og Forskellighederne i de anførte Datas Omfang skyldes derfor dette Princip.«. NEA har (selvfølgelig) haft det samme udgangspunkt som Loft: oplysningerne må først og fremmest komme fra den enkelte biograferede selv. For min årgang ('54) indebærer det, at biografierne varierer fra 2 til 20 linjer. Ikke hvis, men når, en ny (7.) udgave skal udarbejdes (hellere om ti, end om tyve - og slet ikke om fyre - år!), kunne det måske være en overvejelse værd at finde nogle håndfulde interesserede gammelherlovianere, som ville gennemlæse og kommentere redaktørens manuskript. Herved kunne et antal oplysninger af typen »Sidst kendt som stud.med. ved Aarhus Universitet« nok kunne blive suppleret med aktuelle data.

I enkelte biografiske fremstillinger (fx i Den almindelige danske Lægeforenings håndbog, »Den Danske Lægestand«) er anført de biograferedes *fritidsinteresser*. Når fx den herlovianer, der er forretningsmand, læge eller jurist, tillige er stærkt optaget af golf, ridning eller personalhistorie, kunne

disse, ikke-karrierebetonede data nok være af interesse i den næste udgave af »Dimitterede«. Lægernes såkaldte »forbryderalbum« indeholder også *fotografier* af de fleste af de biograferede. 7. bind af »Dimitterede« ville fylde mere og blive dyrere, hvis denne idé blev overtaget. Men det ville gøre bogens anvendelighed og læseværdighed endnu større.

Både de enkelte biografier og den helt uundværlige *navnefortegnelse* i NEA's bog afspejler, hvad man kunne kalde *det dynastiske Herlufsholm* (eksempler: Ahlefeldt-Laurvig, Bruun, de la Cour, Dinesen, Hulgaard, Leschly, Linde, Moltke, Ritzau, Thrane, Aarup). De biograferedes indbyrdes slægtskabsforhold kunne med fordel bearbejdes statistisk i bogens næste udgave. En oversigt over uddannelsesretning, over fordelingen af mandlige/kvindelige dimittender - og over dipel/daple kunne også være nyttig i et sådant *statistikafsnit*. Men det vil naturligvis gøre den kommende redaktørs arbejde endnu mere byrdefuldt.

Mange af de biograferede har ændret navn, enten ved *navneforandring* eller ved *giftermål*. I bogens næste udgave bør disse herlovianere i navneregisteret kunne findes to steder. Eksempel: Skolens første kvindelige student, *Hanne Juel Møller* ('43), findes i registeret som »*Laursen, Hanne Juel (før ægteskab Møller)*«; det ville - selv om Hanne snart har guldbryllup med Henning Laursen - nok være hensigtsmæssigt, om hun også kunne findes under »*Møller, Hanne Juel-Laursen (f. Møller), Hanne Juel*«.

Mine kommentarer skal bestemt ikke overskygge min glæde over, at denne bog endelig har set dagens lys. Den er så uundværlig som telefonbogen og så god som de bedste leksika: man tager den frem for at finde en oplysning, man har brug for - og bliver hængende, fordi det, der nok er aller mest interessant for herlovianere, er: andre herlovianere.

Den nye bog - 1.110 g netto! - fremtræder med en hensigtsmæssig typografi og indbundet i et solidt bind, hvis forside prydes af *Jørgens Brendekildes* smukke tegning af Heis' hus, Dek, Klosterbygningen og kirketårnet.

Af bogen fremgår det, at »NEA« betyder Nils Erik Alling. Efter bogudgivelsen bør det tolkes som *Nu Eller Aldrig*. Det var godt, det blev *Nu!*

Endnu kan bogen fås ved indsendelse af kr. 350 til Herlovianersamfundets kassere; advokat Jesper Rothe, Vognmagergade 7, 3., 1120 København K. Giro 607-9490.

En historisk dag for herloviansk filologi

af Michael Steffensen ('75)

Kr. Himmelfartsdag byder traditionelt på to store danske sportsbegivenheder – pokalfinalen og FIK-FAK Turneringen. I Parken sås i år AGF og Brøndby IF. I Charlottenlund skov sås som sædvanligt udvalgte hold fra Herlufsholm og Sorø.

Vel har der i nogle år lydt kritiske røster over kvaliteten af grønsværen i Parken, men dette var intet imod banekonditionerne i Charlottenlund Skov. De var de værst tænkelige! Den tørreste vinter nogensinde registreret af Dansk Meteorologisk Institut medførte, at det næsten var umuligt at få fæppene mere end 2-3 cm ned i jorden.

Uagtet dette, lykkedes det for lederen af organisationskomiteen, Morten Nørsgaard (S '54) ved hjælp af medbragt bayersk øl og Orangina at få bragt bannen i nogenlunde brugbar stand.

Soranerne var mødt i stærkeste opstilling med Christian Eifer (S '61) og Morten Skovgaard (S '65) som oplagte og faktiske finaledeltagere. Vi mødte med solide spillere som bl.a. Tom Steding-Jessen ('74), Peter Michael Bjerg-

»Øvelse gør mester«.

lund Andersen ('75), Michael Nobel ('76), Leif Sehested ('75) og P.A. Siemsen ('76) med de to forstenævnte som finaledeltagere.

Selv om vejret var grueligt koldt med temperaturer omkring 9-11°, var der in-

klusive koner og afkom mødt ca. 35 deltagere med vor høje formand i spidsen.

Finalen, hvor vinderne som bekendt skal vinde tre runder i alt, var en opvisning i det ypperste FIK-FAK spil set i mange år. Vi havde stor tilid til det power-play, som Tom Steding-Jessen og Peter Michael Bjerglund Andersen lag-

de for dagen – men måtte desværre erkende, at det elegante og teknisk snedige spil af Mogens Skovgaard og Christian Eifer var os overlegent. Mogens Skovgaard vandt finalen i et rent hat trick. Vi havde dog æren i behold, idet det i år lykkedes os at få to finaledeltagere uden nogen form for juridiske tovtrækkerier.

Kr. Himmelfartsdag 1996 var i øvrigt en historisk dag. Som bekendt ynder soranerne ukorrekt at kalde spillet BATØK. Imidlertid blev to ældre soranere i forbindelse med tilhugningen og snitningen af fæppe i en intern samtale hørt omtale fæppene som **fæppe**. Da fæp er en forkortelse af FIK-FAK kæp, stod vi nu med det endegyldige etymologiske bevis for, at spillet også i Sorø heder FIK-FAK.

At vi har vundet denne væsentlige filologiske sejr, er naturligvis glimrende. Et sekundært problem er, om vi så kan vinde næste års FIK-FAK. Mød derfor op i Charlottenlund Skov for enden af den store plæne ved Bregnegårdsvej, **Kr. Himmelfartsdag, torsdag den 8. maj 1997!**

Frokost før finalen.

Fra de gamle Herfiver

I Herlovianeren 2. Aargang, Nummer 2, April 1924 bringes følgende læserbrev af S. Hoffmeyer ('04). Hvad retskrivningen angår, har han været forud for sin tid.

Hr. redaktør!

Som gammel herlovianer og som far til et par smådreng, der muligvis engang i fremtiden vil søge optagelse på den gamle skole, mener jeg mig berettiget til at stille følgende spørgsmål:

Er det virkelig muligt – som det synes at fremgå af en passus i Deres artikel om herlovianerkorpset – at det indtil 1920 har været *obligatorisk* for gymnasiets elever at gøre tjeneste i Herlufsholms skyttekorpset? Og i bekræftende fald: Har denne tvang været pålagt af disciplene selv, eller kom den fra højere sted?

Der fandtes i min tid meget tyranni på skolen; men sinke-uvæsenet var dog tydeligt på retur takket være navnlig overlærer Hammershaimb. Der vandede godt med tæsk, men sikkert langt mindre end før. Der var en stærk religiøs påvirkning; men den tvungne kirkegang var en saga, som ingen drømte om

at genoplive. Politisk påvirkning var der ikke meget af; snarest blev vi måske i lidt for høj grad holdt i uvidenhed om tidens politiske og litterære rørelser.

Har det været forbeholdt verdenkrigens ulyksalige slægtled at genindføre den åndelige tvang i skolen? Vil man kunne risikere, at ens drenge, hvis »fejlgrebet« med den frivillige tjeneste måske engang bli'r rettet igen, skal kunne *tvinges* til at lade sig indrullere i et af disse Korps, der (alle smukke forsikringer tiltrods) for enhver modstander af militærisk tænkemåde står som udklækningsanstalter just for de følelser og tanker, vi sætter os så meget imod.

Det er ikke min mening på dette sted at ville indlede en diskussion om militarisme og skyttekorpset; jeg ønsker blot at fremhæve, hvad alle tidligere har været enige om, at det tillidsforhold, der må være mellem forældre og skole, brydes, hvis denne sidste finder sig i, at der i skolen pålægges eleverne en effektiv åndelig tvang, ovenikøbet, som jeg mener, med politisk bagtanke.

Jeg skulde tro, at mange af skolens gamle venner vil være interesserede i en redegørelse for dette forhold.

Herlovianersamfundets Regnskab for Aaret 1923

Indtægt	Kr:	Øre
Indkomne Aarsbidrag	3062	00
Renter af Samfundets		
Aktiver	1144	70
Herlufsholms Stiftelses		
Bidrag	600	00
	4806	70
Afdrag paa Laan	200	00
Udtrukne Obligationer	200	00
Kassebeholdning fra		
forrige Aar	5835	29
Balance	11041	99

Udgift	Kr:	Øre
Udbetalt som Gaver	605	00
Udgifter ved Sammen-		
komster	1915	93
Udgifter til Kranse m.m. .	85	50
»Herlovianeren«	699	95
Kontorudgifter	299	90
	3606	28

Indkøbt: 3½ % Østifternes		
Kreditforenings Obliga-		
tion., 6. Serie	166	06
Indkøbt: 4½ % do. do.		
11. Serie	3418	91
Udbetalt som Laan	600	00
Kassebeholdning i		
Bikuben	3250	74
Balance	11041	99

Julemarkedsdag

Lørdag den 14. december er der julemarkedsdag på Herlufsholm kl. 10-12.

Forældre, venner af skolen og naturligvis Gammelherlovianere er meget velkomne.

Overskud fra salget fra madboder, optræden, rundvisninger mm. går ubeskåret til SOS-børnebyer.

Skolen har som tidligere fortalt besluttet at forsøge at samle penge ind til et hus i Botswana (200.000 kr.).

Kom og få en god oplevelse på din gamle skole, se det nye Fysikum og alle de gode gamle omgivelser.

Vel mødt!

SOS-børnebyudvalget og Heis.

Velkommen til Rahbek

Vor medlemsliste føres nu på Herlufsholm, og bestyrelsen vil gerne byde Hans Henrik Rahbek ('47) velkommen som listefører og takke ham, fordi han har påtaget sig dette vigtige job.

Rahbek, som bor i Næstved, vil et par gange om ugen – eller efter behov – tage ud til sin computer på Skolens godskontor og foretage de **pr. post eller telefax** modtagne rettelser til medlemslisten, således at den i princippet altid vil være ajourført.

Telefonisk henvendelse kan ikke finde sted, men skriv til:

Herlufsholm Godskontor, att.: Herlovianersamfundets medlemsliste, Herlufsholm Allé 170, 4700 Næstved. Telefaxnr. 53 73 60 02.

Tirsdagsklubben

Stiftende generalforsamling

»Tirsdagsklubben« har nu – meget uformelt, efter August-frokosten – organiseret sig.

Bestyrelse: formand: Jørn Jensen '44, kasserer: Henning Slott '64, menig: Thomas Jermin '59, revisor: Signe Thomsen.

Vedtægter

Formål: at propagandere for deltagelse i Tirsdags-frokosten.

Medlemmer: de der betragter sig som sådanne og som – inden for de til enhver tid foregående to år – har skrevet sig i frokost-protokollen.

Kontingent: 0 kroner.

Medlemsblad: linier i »Herlovianeren«, nu og da tildelt af redaktøren.

Tid og sted

Første tirsdag i måneden kl. 12 i Tivoli-hallen, Vester Voldgade 91, København. Tilmelding ikke nødvendig.

Mætte Tirsdagsfrokostmedlemmer. Fra venstre: Torben Schur; Erik Langkjær, Ejvin Schweinbjørnsen, (i hjørnet t.v. bag uidentificeret) formand Jørn Jensen, formandinde Vibeke Jensen, kasserer Henning Slott, Allan Andersen, Erik Gjøe Geleff, H.H. Aabling-Thomsen. (Foto: Geleff).

Personalia

Indlæggen i „Personalia“ modtages fra „gamle“ elever, der indsender nyheder og avisudklip om deres klassekammeraters virke og bedrifter samt meddelelser af interesse om skolen og tilknyttede aktiviteter. Omfanget af „Personalia“ beror dels på antal nyheder og dels på kendskabet til nyhederne. Der anmodes derfor om, at nyheder og meddelelser sendes til personaliaredaktøren enten pr. post eller pr. telefax.

Personaliaredaktør
Svend Bahn Sanger
Hillerødvej 134 A
3300 Frederiksværk
Telefon/Telefax: 47 77 75 50

1926

Professor F. J. Billeskov Hansen har udgivet en essaysamling: „Grundtvig og Kierkegaard med ni andre åndshistoriske essays“, hvor han beskæftiger sig med forskellige faser af Europas åndshistorie, samt med den fundamentale betydning Grundtvigs og Kierkegaards modsatrettede filosofier har i vor åndsform i dag.

1929

Professor emeritus Mogens Andreassen fyldte den 11. juli 1996 85 år. Han blev læge i 1937, dr. med. i 1943, specialist i kirurgi og kirurgiske kvindesygdomme i 1950. I 1954 blev han lektor ved Københavns Universitet, hvor han fra 1963 og frem til sin pension i 1981 var professor. Samtidig var han ansat ved Rigshospitalets kirurgiske afdeling C, først som assisterende overlæge og siden som overkirurg inden for mave-tarmkirurgi og lever- og galdestenskirurgi. Mogens Andreassen har haft en lang række tillidsposter bl. a. som formand for Rådet for Større Færdselsikkerhed, Dansk Selskab for Trafikmedicin, Dansk Medicinsk Selskab og for Kræftens Bekæmpelse, ligesom han har siddet i hovedbestyrelsen for Dansk Røde Kors. Endvidere var han i mange år medlem af Retslægerådet. Ved sin afgang i 1981 hædredes han med Gastro-Prisen.

1933

Rådgivende ingeniør Jørgen Hage har flyttet sin virksomhed fra Bangkok hjem til fædrelandet, hvor han residerer i Hornbæk.

Flv. rektor Henrik Hertig har som det fjerde og sidste oversatte og kommenterede bind af Resens Atlas Danicus (fra 1688) fået udsendt „Vestsjællands Købsteder“ på Odense Universitetsforlag.

1935

Flv. seminarielektor Paul Norreslet fyldte den 31. juli 1996 80 år. Han har været gymnasielærer i Høng og i Næstved og senere lektor ved N. Zahles Seminarium.

1940

Luftkaptajn Peter Stig Nielsen fyldte den 9. juli 1996 75 år. Han tog afgangseksamen som civilingeniør fra Massachusetts Institute of Technology i 1944, og gjorde derefter krigstjeneste i Royal Air Force, hvor han fik sin pilotuddannelse. I 1946 blev han hjemsendt og blev instruktør og senere flyvechef i Sportsflyveklubben. Inden han fik ansættelse i Det Danske Luftfartsselskab i 1949, var han flyveinstruktør i Marinens Flyvevæsen, og i 1952 blev han udnævnt til kaptajn i SAS, hvor han også har fungeret som instruktør og chefpilot. Fra 1971 til 1982 var han flyvechef, og fra 1982 og frem til sin pension i 1984 var han udstationeret i Bangkok - udlånt til Thai International.

Flv. direktør, civilingeniør Niels Chr. Holt fyldte den 28. maj 1996 75 år. I

1946 blev han teknisk leder af firmaet Canned Cream & Milk Company i Odense, hvorfra han i 1954 kom til firmaet F. Henriques i København som chef for Elektronisk styring af kemiske processer. I 1961 blev han chefingeniør og senere underdirektør for firmaet Karl Kryers afdeling for projektering af glukosefabrikker.

1940 (II 1935)

Majør Anders Lassen blev den 11. juni 1996 hyldet ved afsløringen af en buste af ham på Kongsøre, hvor søværnets frømandskorps holder til. Afsløringen blev foretaget af daværende forsvarschef Hans Garde og blev skænket af Frihedskampens Veteraner. Kronprins Frederik deltog som tjenestegørende frømand i ceremonien.

1944

Forfatter, mag. art. Jørgen Knudsen har i en kronik i Politiken skrevet om den franske forfatter Daniel Halévy's fremtidsprofetier i samfundsromanen „Histoire de quatre ans 1997 - 2001“ skrevet i 1903. I romanen beskrives bl. a. et samfund præget af „åndstomhed og voksende smudsrigdom, hvori menneskeheden syntes at synke i som i kviksand, dalende kvalitet og stigende kvantitet - et samfund præget af en kamp mellem de ondsksfulde masser og en lille intellektuel elite“.

Landsretssagfører Stig Bruun har i forbindelse med sin pension den 1. juli 1996 deponeret sin beskikkelse som underretssagfører af 27. februar 1956 samt beskikkelse som landsretssagfører af 7. januar 1958 i Justitsministeriet.

1945

Landsretssagfører Per Gudme har efter 17 år i kommunal tjeneste i Grenå (14 år som kommunaldirektør og 3 år som seniorkonsulent med juridisk speciale) forladt byen og taget bopæl på Saltum Strand. Han har fået sin deponerede bestalling som landsretssagfører tilbage fra Justitsministeriet og praktiserer nu igen i tilknytning til et advokatfirma i Aalborg.

1948

Luftfartsdirektør Val Eggers vil, som led i en forestående personrokade i Indenrigsministeriet, tiltræde en ny stilling pr. 1. oktober 1996, og han forlader derved, 3 år tidligere end planlagt, sin stilling som chef for Statens Luftfartsvæsen.

1949

Højesteretspræsident Niels Pontoppidan har i et interview i Berlingske Weekendavisen bl. a. givet udtryk for, at domstolene vil spille en mere aktiv rolle i fremtiden - også over for Folketinget - hvis borgernes klassiske frihedsrettigheder trædes for nær.

Professor, dr. phil. Niels Thomsen har i en kronik i Jyllands Posten kritiseret Statsministeriets medieudvalgs 3000 sider slutbetænkning for at være et dårligt arbejde uden mål. Udvalget har i sit arbejde savnet det analytiske greb og overblik, og det har givet skæbnsvangre store huller i og forståelsesvanskeligheder med betænkningen.

1951

Hofmarskal, kammerherre, forstander, generalmajor Søren Haslund-Christensen er i slutningen af august 1996 i Mongoliet for at overvære en mindefest for sin far, forfatter og ekspeditionsleder Henning Haslund-Christensen, hvis 100-årsdag bl. a. markeres med afsløring af en buste af ham i hovedstaden Ulan Bator. Henning Haslund-Christensen rejste i 1923 til Mongoliet for at oprette en pelshandelstation.

1954

Godsejer, hofjægermester, kammerherre, Jon Krabbe har i sin egenskab af formand for landbrugsskolen i Stubbekøbing, som afslutning på et grundlovs møde samt markering af to 100 års jubilæer hos hhv. Dansk Agronomforening og KFK, været til vejr i ballon i en flyvetur over Grønsund, Bogø og Sydsjælland.

Jon Krabbe medvirkede i udsendelsen "Sådan ligger landet" i Danmarks Radio's program 2, hvor han talte om optimering af landbrugsbedrifter.

Sekretariatschef, cand. jur. Lennart Konow fyldte den 8. juli 1996 60 år. Han blev juridisk kandidat i 1960 og var indtil 1963 sekretær i Invalidforsikringsretten. 1963 - 1971 var han fuldmægtig i Civilforsvarsstyrelsen. 1973 blev han udnævnt til kontorchef i Kommunernes Landsforening. Han har beskikkelse som advokat, og har siden 1981 været juridisk konsulent for Den Kommunale Højskole. Han har altid haft undervisning som hobby og har bl. a. undervist på Civilforsvarets Højskole, Den kommunale Højskole og Danmarks Forvaltningshøjskole. Fra 1981 har han tillige været ekstern lektor ved Forvaltningshøjskolen i fagene ansættelsesret og arbejdsret. Han har skrevet flere lærebøger, bl. a. "Kommunal ansættelse", der i år udkommer i 23. udgave.

1956

Overlæge, professor, dr. med. Mogens Blichert Toft beklager i et interview i Jyllands Posten de lange ventetider, der er på de danske offentlige hospitaler. Anledningen er, at en undersøgelse, han selv har stået i spidsen for, har vist, at dødeligheden inden for brystkræft stiger med 24%, fordi der er 3-4 måneders ventetid på behandling på de offentlige hospitaler.

1957

Godsejer Daniel Hage havde, i juli måned i forbindelse med 7. Oremandsgaard Kammermusikfest, åbnet sit hjem for klassiske musikere, der således har arbejdet og boet på Oremandsgaard før og under kammermusikfesten.

Afdelingschef Svend Aage Linde, De Danske Dagblades Forening, indgår i et team, i et projekt under International Federation og Newspaper Publishers og European Journalism Center, bestående af fire internationale eksperter, der skal hjælpe aviserne i de baltiske lande med bl. a. at håndtere dagbladsannoncer. Det sker ved en række seminarer med efterfølgende konsultationer på dagblade i Estland, Letland og Litauen.

Slotsejer Niels lensbaron Iuel-Brockdorff har, i anledning af indvielsen af Dansk Museum for Lystsejlad på Valdemar Slot den 2. juni 1996, haft anløb af kongeskibet Dannebrog, H. K. H. Prins Henrik, der er protektor for museet, holdt åbningstalen. Iuel-Brockdorff er formand for museets bestyrelse.

1960

Overlæge, professor, dr. med. Jes Olesen har i en kronik i Berlingske Tidende brugt bogen "Et bedre sundhedsvæsen, men hvordan" af Keld Møller Petersen og medarbejdere på Lægeforeningens Forlag, som oplæg til sine forslag til at påpege nogle ting i det danske "syge væsen". Bl. a. foreslår han den politiske detaljstyring afskaffet og evt. erstattet af en videreudvikling af HS-modellen.

En regionsplanlægning med f. eks. 5 regionssygehuse med hver et universitetssygehus, afskaffelse af orlovsordningerne, målrettet ressourceallokering, teknologisk genopretning, udvidet uddannelse, forskning og udvikling og øget patientkomfort er punkter Jes Olesen fremhæver i sin kronik.

1961

Adm. direktør Michael C. Juul indtræder, som et led i omlægning af Carlsberg-gruppens ledelsesfunktioner, den 1. januar 1997 i en ny koncernledelse som ansvarlig for de internationale bryggeriaktiviteter.

1965

Kommandør Henrik Muusfeldt fyldte den 8. marts 1996 50 år. Efter endt tjeneste som chef for 21. Division (tidl. 2. Fregatdivision) blev han i 1994 chef for Ledelses-sektariatet ved Søværnets Materiel-kommando, og siden maj 1995 har han tillige fungeret som chef for 4. Eskadre, den eskadre hvori han startede sin sømiliterære løbebane. Henrik Muusfeldt blev udnævnt til kommandør den 1. maj 1996.

Redaktør Erik Svarre er udnævnt til nyhedschef på Dagbladet Børsen, hvor han skal være ankermand på den daglige avis. Han skal desuden stå for udvikling af større nye journalistiske projekter på avisen.

1967

Civilingeniører Per og Lars Thrane fortæller i et interview i Børsen om deres virksomhed Thrane & Thrane, om konkurrence og produktudvikling inden for deres eget produkt: Satellitkommunikation, et produkt de bl. a. selv afprøvede på "Danish Everest Expedition 1996".

1968

Konsul Niels Jægersborg er i forbindelse med sin fødselsdag udnævnt af H. M. Dronningen til Ridder af Dannebrogordenen som en anerkendelse af hans værdifulde virke i den danske konsulære tjeneste. Han kom til New Zealand i 1984 udsendt af Industriministeriet som eksportstipendiat og startede i 1988 egen import/eksport- og konsulentvirksomhed i Auckland. Han blev i 1987 udnævnt som honorær dansk konsul efter at have fungeret som sådan i 2 år.

1972

Godsejer Kristian Ahlefeldt-Laurvig. Tranekær Gods, har, som den første jordejer i Fyns Amt, støttet den nye fredningsplan for genoprettelse af urskovsområder i Danmark. I første omgang er der blevet oprettet 2 områder på tilsammen 16 hektar, og samtidig er et stort antal ældre træer på godsets jorder blevet underlagt samme fredningsplan.

1974

Adm. dir. Eric Fullerton i det engelsk ejede firma Cray's udviklingsafdeling i Danmark har været ansvarlig for den

overordnede udviklingsmæssige satsning i forbindelse med trediegenerations-switches på lokalnet-LAN - og har modtaget "the Best of Show Award" på Interop i Paris, Europas største netværks- og datakommunikationsmesse, for en Ethernet-switch, der opfylder kundernes krav om bl. a. høj ydeevne og rimelig pris samt en lang række andre krav.

1976

Lyriker, arkitekt MAA Jens Fink Jensen, der også mestrer fotografiet og musikkompositioner bl. a. på synthesizer, er efter 11 års pause vendt tilbage til Danmarks Radio som freelance programmerarbejder på P3. Han har udgivet en CD'er "Lyd Lyrik" som blev udsendt i anledning af Nordisk Lyrik Festival i Roskilde med egne digte og musik, og endvidere har han udstillet med fotoudstillingen "Sydens Skibe" på Teknik- og Sjøfartsmuseet i Malmø.

1979

Godsejer Thomas Harttung, har, som et led i omlægning til økologisk skov- og landbrugsdrift, eksperimenteret med frilandssvinehold til ukrudtsbekæmpelse og bearbejdning af jorden i juletræs- og pyntegrøntsproduktionen. Han er i samarbejde med Skovforeningens erhvervsøkonomiske afdeling gået i gang med at udarbejde en "Mørkegrøn driftsplan" som overordnet ramme for aktiviteterne.

1981

Michael Meulengrath, MBA, er udnævnt til adm. direktør i firmaet Gravquick A/S, hvor han siden 1994 bl. a. har været medlem af ledelsen med ansvar for økonomifunktionen samt salget af visse produktgrupper.

1986

Civilingeniør Stefan Philip Hansen har, for andet år i træk ved Næstved Tidende, været en kompetent, kyndig og seriøs anmelder af koncerterne i Næstveds Internationale Musikfestival. Klassisk musik er hans store hobby, som han dyrker på helt professionelt plan.

1987

Jens Peter Bredholt er i Sakramentskirken blevet gift med Nonni Camilla Riskær.

1988

Caroline Garth-Grüner er den 27. juli 1996 i Vester Eggede Kirke blevet gift med Frédéric Grivel.

Andre

Sognepræst Jytte Børthy, Herlufsholm Pastorat, fratræder stillingen med pension ved udgangen af september 1996.

Døde Her bøjer vi os stille ned

1927

Overkirurg, dr. med. Harry Brocks døde den 8. august 1996. Han blev dr. med. 1946 i kirurgiske kvindesygdomme. Fra 1951 var han i en periode overkirurg, hospitalschef og ekspeditionschef på Jutlandia. Senere fulgte ansættelser på Centralsygehuset i Hjørring og Diakonissestiftelsen. Brocks var medlem af en række bestyrelser, herunder Vanførefonden.

1929

Fhv. kontorchef, cand. polit Per Kirstein er død 84 år gammel. Efter at være blevet cand. polit fra Københavns Universitet kom han til Finansministeriet, Det Statistiske Departement og FN's Statistiske Kontor i New York. I 1950 kom han til Arbejdsministeriet, hvor han var ledende sekretær for arbejdskommissionen - senere arbejdsmarkedsrådet.

1937 (IV 1934)

Kgl. kapelmester John Frandsen døde den 18. juli 1996. Han opnåede at blive en af Danmarks betydeligste dirigenter, hvor ikke mindst hans indsats for at hæve Lundbyes orkestermusik op på det artistiske niveau bør nævnes. Efter uddannelsen som organist blev han i en alder af kun 20 år ansat som organist ved Københavns Domkirke, hvor han med ét slag blev kendt, da han erstattede en sygemeldt dirigent ved en stor koncert. John Frandsen blev ansat som kapelmester ved Statsradiofonien i 1945, og året efter blev han ansat som kapelmester ved Det Kgl. Teater. I 1980 forlod han Det Kgl. Teater og blev en velanset, respekteret og særdeles yndet gæstedirigent i ind- og udland. På grund af et svigtende helbred de sidste år blev det desværre sjældent og til sidst umuligt for ham at dirigere.

1946

Fhv. kongelig skovrider Poul Morville døde den 12. juli 1996 69 år gammel. Efter endt forstuddannelse og arbejde som forstfuldmægtig i statskovbruget blev han i 1963 statskovrider for Gråsten Skov-

distrikt. I 1989 trak han sig tilbage med pension i forbindelse med omlægningen af distriktets område. Han var agtet for sin dygtighed og faglige interesse inden for skovbrug og landskabspleje og var censor ved skovbrugseksamen og sagkyndig for skovdriften i Sønderjyllands Amtskommune. Som anerkendelse for sit store arbejde blev han hædret med Dronning Ingrid's Erindrings-medaille. I al sin færd var han et prægtigt menneske og man satte stor pris på hans fine menneskelige egenskaber.

Fhv. provst Vagn Krarup-Hansen, Herlufsholm Sogn, afgik ved døden den 15. maj 1996. Igennem sit virke som præst ved Herlufsholm kirke 1947-1982 har 35 årgange diple og duple haft sin gang hos ham under konfirmationsforberedelsen og er blevet konfirmeret af ham. Krarup-Hansen blev cand. theol. i 1937 og blev i 1938 sognepræst i Butterup og Tuse, før han kom til Herlufsholm. I sit virke som sognepræst ved Herlufsholm og senere samtidig provst for Næstved provsti, var han særdeles aktiv i indsatsen for sport, Højskoleforeningen i Næstved, samt skolehjem-

mene "Hjortholm" og "Skovgaarden". Ud over dette var han særdeles vellidt for sit store arbejde for de ældre og svage i sognet.

Forfatter, fhv. universitetslektor, cand. mag. Tage Hind døde den 16. juli 1996. Han var adjunkt ved Herlufsholm fra 1945 til 1948. Som menneske var han en allestedsnærværende hjælp og engagerede sig i menneskets rettigheder og begrebet "Det hele menneske". Dette kan illustreres ved hans aktive indsats i modstandsbevægelsen og derefter hans indsats fra 1948 til 1951 som leder af International Røde Kors's afdeling for Kulturel Oplysning og Hjælpearbejde. Han var forfatter til en række bøger inden for studier af drama - herunder kulturdrama og kunstdrama.

Alt i Herlovianerudstyr hos

RINGSTEDGADE 2 - NÆSTVED - TLF. 53 72 03 90

Danmarks Pædagogiske Bibliotek

450004989002